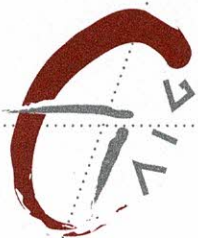

ARHITEKTONISKĀS IZPĒTES GRUPA

VĒSTURISKO CĒLTŅU IZPĒTE
REKONSTRUKCIJAS - RESTAURĀCIJAS PROJEKTI
ARHEOLOGISKĀ IZPĒTE
KONSULTĀCIJAS

Vienotais Reģistrācijas NR.LV 40003041528, Būvkomersanta Reģistrācijas NR. 2326-R

PASŪTĪJUMA NR.:

3-JD.2-2/296/2022

PASŪTĪTĀJS:

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE

OBJEKTS:

ĒKA RĪGĀ, DĀRZA IELĀ 1

KAD.APZ.: 01000642017001

ARHITEKTONISKI MĀKSLINIECISKĀ INVENTARIZĀCIJA

SĒJUMS

1

DAĻA:

PIRMSPROJEKTA IZPĒTE

MARKA

AMI

VALDES LOCEKLE:

BAIBA EGLĀJA

IZPĒTES GRUPAS VADĪTĀJA:

DAIGA LĒVALDE

Z.BIKŠE

I.LIEPA

V.STRUPULE

RĪGA, 2023.

Arhitektūra vēsturiskā vidē kopš 1982. gada

Arsenāla iela 3, 4. stāvs, Rīga LV-1050, Latvija, tālrunis: +371 67 211 253,

e-pasts: aig@AIGsia.lv, <http://www.AIGsia.lv>, <http://blog.aigsia.lv>

PVN reģ.nr. LV40003041528, a/s Swedbank, kods HABALV22, konts LV73HABA0001408036360

1. IEVADS

2. ZIŅAS PAR ĒKAS BŪVVĒSTURI

3. INVENTARIZĀCIJAS REZULTĀTI

4. SLĒDZIENS

5. FOTOATTĒLI

6. RASĒJUMI

AMI – 1	Pagrabstāva apsekošanas rezultāti un fotofiksācijas shēma.
AMI – 2	1.stāva apsekošanas rezultāti un fotofiksācijas shēma.
AMI – 3	2.stāva apsekošanas rezultāti un fotofiksācijas shēma.

1. IEVADS

2023.gada janvārī tika veikta arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija ēkai Rīgā, Dārza ielā 1 (kadastrs 0100 064 2017 001).

Darba uzdevums bija veikt ēkas kultūrvēsturisko inventarizāciju un sniegt tās kultūrvēsturisko novērtējumu. Līguma ietvaros veikta ēkas būvvēstures datu apzināšana, objekta vizuāla arhitektoniska apsekošana dabā, konstrukciju, būvgaldniecības elementu un apkures ķermeņu hronoloģisks novērtējums, kontrolzondāžas fasāžu un interjera vēsturiskās apdares noskaidrošanai un fiksācijai, fotofiksācija. Rezultāti atspoguļoti tekstuāli un grafiski, fiksējot vēsturiski nozīmīgas arhitektoniskas izmaiņas, vērtīgas ēku un laikmetu raksturojošas interjera apdares.

Atskaitē atzīmētas tikai tās būvdetaļas, kas vecākas par 20.gs.vidu. Krāsu slāņi attīrīti mehāniski ar skalpeli. Krāsu toņi fiksēti pēc NCS sistēmas krāsu kataloga. Nav vērtētas iespējamās krāsu toņu izmaiņas mitruma, temperatūras vai arī kādu citu faktoru iedarbībā. Atskaite materiālos krāsu toņi doti iespējami tuvu oriģinālam. Inventarizācijas ietvaros krāsu ķīmiskās analīzes nav veiktas. Krāsojuma zondāžas veiktas ar saimniecības trepēm sasniedzamā augstumā.

Darbu veica izpētes un projektēšanas biroja "Arhitektoniskās izpētes grupa" restauratores – vecmeistares arhitektoniski mākslinieciskās izpētes specialitātē dr. art. Vija Strupule (apliecības Nr. 380, būvvēsture), Zanda Bikše (apliecības Nr. 383, darbs objektā, teksts, fotofiksācija, grafiskais materiāls), Daiga Lēvalde (apliecības Nr. 381; darbs objektā, teksts), restauratore – mestare Ieva Liepa (apliecības Nr. 384, darbs objektā).

Izpētes atskaite izgatavota 1 sējumā digitālā formātā, kas nodots Pasūtītājam, iesniegts Nacionālā Kultūras Mantojuma Pārvaldei un paliek Izpildītāja arhīvā.

2. ZIŅAS PAR ĒKU BŪVVĒSTURI

Apsekoti Latvijas Valsts Vēstures arhīvā¹, kā arī literatūrā, presē un interneta vietnēs atrodamie dati.

Apsekojamās ēkas gruntsgabals atrodas vēsturiskās Zasumuižas (*Sassenhof*) teritorijā.

17. gadsimtā kādreizējās Zasumuižas vietā atradās birģermeistara Benkendorfa muiža.

18. gadsimtā Zasumuižas teritorija sniedzās no tagadējās Daugavgrīvas ielas līdz Zasulauka stacijai. Uzskata, ka senais Zasumuižas centrs atradies tagadējā LU Botāniskā dārza vietā, bet ēkas uz tagadējās Daugavgrīvas un Buļļu ielas stūra bija tā Zasumuižas daļa, ko 1765. gadā iegādājās latviešu uzņēmējs Jānis Šteinhauers.

1812. gadā Zasumuižas koka apbūve stipri cieta Rīgas priekšpilsētu dedzināšanas akcijā. Pēc kara beigām Zasumuižas teritorijā uzcēla jurista K.G. Drēzdena un Volfšmita muižiņas ēkas.²

1824. gadā fiksēti Jelgavas priekšpilsētas apbūves plāni un ēku fasāžu notinumi. Apsekojamajā gruntsgabalā jau pastāv muižiņa ar dzīvojamo ēku un vairākām saimniecības būvēm (1., 2.att.). Vienstāva dzīvojamajai ēkai mansarda jumta izbūve ar divos līmeņos novietotām lukarnām. Pirmajā stāvā piecas ailu asis. Centrālajā – ar lieveni akcentēta ieeja ēkā. Ēkas arhitektūrā saskatāmas 18. gadsimta tradīcijas. Iespējams, ka samērā nomaļā vietā esošā muižiņa tikusi pasargāta 1812. gada priekšpilsētu dedzināšanā (nav konkrēta informācijas par apsekojamo ēku).

19.gs. vidū liela daļa Zasulauka teritorijas tika sadalīta gruntsgabalos, to vidū bijis ap 100, uz kuriem pacēlās dzīvojamās ēkas. 1850. gadu Zasumuižas plānā (3. att.) atzīmētā muižiņas apbūve pamatā atbilst 1824. gada situācijai (1.att.).

1849. gadā tirgotājs un Lielās Ģildes vecākais Eberhards Mihaels fon Bulmerings no Zasulauka muižas īpašnieka Eižena Šnakenburga nopirka zemes gabalu³, kur 1850. gadā uzcēla šveiciešu stila dzīvojamo māju (tag. Zengbuša muiža Dārza ielā 3; vietējas nozīmes arh. piemineklis Nr.9013).⁴

1861. gadā Rīgā adrešu grāmatā jau minēta Dārza iela. Tā sākās no tagadējās Kandavas ielas, daļēji ietverot vēlāko Konsula ielu. Tolaik Dārza ielā bija piepilsētas muižas ansamblis, kas sastāvēja no četrām koka ēkām, stalliem, kalpotāju un virtuves nama un divām

1 LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 8518. lieta

2 <https://lv.wikipedia.org/wiki/Zasumui%C5%BEEa>

3 Pirms tam šo un tuvākās apkārtnes teritoriju no Zasumuižas īpašnieka nomājusi fon Zengbušu ģimene. 1884. gadā gruntsgabalu Dārzu ielā 3 atkal atpirka fon Zengbuši. Skat.: Gruntsgabala Dārza ielā 3 arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija. Rīga: "Arhitektūras studija 1.618", 2016.

4 <http://manasvietas.blogspot.com/2019/06/zengbusa-muiza-sengbusch.html>

dzīvojamām ēkām. Muižiņa ar nosaukumu Šēnhofa (*Schönhof*) piederēja Zengbušu dzimtai⁵. Apkārt ēku kompleksam bijis ozolu mežiņš, sakņu un augļu dārzs, siltumnīcas aiz ēkas Dārza ielā 1. Otrpus ielai bijušas pļavas.

1867. gada Zasumuižas plānā (4.att.) fiksēti abi Zengbušiem piederošie gruntsgabali un samērā blīvā apbūve tag. Dārzu ielā 1. Jau eksistē ielas trases izliekums, pret kuru novietots ēkas būvapjoms.

Līdz pat **19.gs. beigām** Zasulauka teritorija uzskatāma par mazapdzīvotu – uz stāvā Daugavas senkrasta pacēlās tikai neliels ciems, vairākas pilsētnieku vasaras "muižiņas", dažas manufaktūras un vējdzirnavas.⁶

1875. gada 18. februārī sagatavots koka dzīvojamās mājas pārbūves projekts (5.att.). Pasūtītājs Vilhelms fon Zengbušs (*Sengbusch*) no Zasumuižas (*Sassenhof*). Arhitekts JĀNIS FRĪDRIHS BAUMANIS.⁷ Namam paredzēts izbūvēt otro stāvu. Ēka novietota pret ielas loku, kurš pilda priekšdārza funkciju. Mājas pirmā stāva plānojumā lielā mērā saglabāta sākotnējā konfigurācija. Raksturīga tās iezīme – pirmā stāva apaļā telpa. Šis 18. gadsimta 4. ceturkšņa pilsoniska mājokļa elements bieži redzams Kristofa Hāberlanda projektētajās birģeru klasicisma stila pilsētas mājās. Šēnhofas piemērs liecina, ka arī piepilsētas koka muižīnā saimnieki vēlējušies realizēt šādu moderni elegantu salonu.

1880.-83. gada Pārdaugavas apbūves plānā (6.att.) dzīvojamā māja fiksēta jau pēc notikušās pārbūves – ar lieveņu piebūvēm garenfasādēs.

1884. gada 18. maijā sakarā ar kādas tehniskas koka būves projektu zīmēts situācijas plāns (7.att.), kurā parādīti O. von Zengbušam un G. von Zengbušam piederošie gruntsgabali Zasumuižā. Dārza ielas trase šeit nosaukta par komunikācijas ceļu (*Communications Weg*). Dzīvojamās mājas priekšā šis ceļš joprojām met loku ap ēkas priekšdārza teritoriju.

Bernharda Holandera (1856-1937, *Hollander*) bērnības atmiņās⁸ minēts sekojošais:

"Vasarās Karlīnes tante parasti dzīvoja pie saviem vecajiem draugiem Zasumuižas muižīnā, kas tagad (1920. gados) pieder Gustava fon Zengbuša mantiniekiem."

Teksts liecina par rīdzinieku ierasto dzīves ritmu vēl 19. gadsimta otrajā pusē, ziemas pavadot Vecrīgas namos, bet vasarās izbraucot uz pierīgas muižīnām.

1885. gada 16. jūlijā tirgotājs Oskars fon Zengbušs iesniedzis siltumnīcas projektu (8.att.). Situācijas shēmā parādīta samērā blīva gruntsgabala apbūve. Ielai jau dots Dārza ielas (*Garten-Strasse*) nosaukums.

1893. gada 5. oktobrī Oskars fon Zengbušs Celtniecības komisijai nodevis koka

⁵ Zengbušu dzimtai piederēja tirdzniecības nams "A.G.Sengbusch & Co".

⁶ <https://apkaimes.lv/zasulauks/vesture/>

⁷ Jānis Frīdrihs Baumanis (1834-1891) – pirmais profesionālais latviešu tautības arhitekts.

⁸ <https://www.vff.lu.lv/petnieciba/bernharda-holandera-balva/atminas/>

divstāvu dzīvojamās mājas fasādes izmaiņu un koka starpsienas izbūves projektu (9.att.). Arhitekts V. BOKSLAFS. Otrajā stāvā paredzētas divas jaunas durvis uz balkonu, kas atrodas virs pirmā stāva ielas fasādes lieveņa (iespējams, netiek realizēts).

Ap **1900. gadu** pēc fotogrāfijām veikti divi Šēnhofas (*Schönhof*) zīmējumi (10., 11. att.), kas rāda koka dzīvojamo māju gan skatā no ielas, gan dārza puses. Ēkas aizmugures fasādē plašs, atvērts, zaļumu ieskauts lievenis. Nama salīdzinoši greznā galvenās fasādes arhitektūra simetriskos stādījumos, ar dekoratīvām vāzēm papildinātā dārza romantiskais tēls pilnībā atbilst šai vietai dotajam Šēnhofas jeb Skaistās muižiņas nosaukumam.

Ar **20. gadsimta sākumu** datējami arī divi Zengbušu ģimenes arhīva fotouzņēmumi (12., 13.att.).⁹ Pirmajā redzams ēkas lieveņa fragments. Otrs attēls fiksējis ielas izliekumu un dzīvojamās mājas priekšdārza sētu.

1919. gadā Vilhelms fon Zengbušs Dārza ielā 1 ierīkoja dārzniecību.¹⁰

1928. gadā agrāras reformas rezultātā Zengbušu muižiņas teritorija pāriet valsts īpašumā.¹¹

1938. gada 9. septembrī Rīgas būvju valdē apstiprināts žoga jaunbūves (vecu nojaucot) projekts. Kā gruntsgabala īpašnieks atzīmēta "Galvas pilsēta Rīga". Arhitekts Ed. Krūmiņš. Situācijas shēmā fiksēts joprojām saglabājies ielas trases loks dzīvojamās mājas priekšā.

1944. gada 20. jūlijā mājas īpašniece Anna Maurītis lūgusi atļauju "*15 kg piķa iegādei darvas piejaukumam manas mājas un šķūņu papes jumtu labošanai*". Būvju uzraudzības daļas vadītājs J. Orleans lūgumu apliecinājis.

20. gadsimta 2. pusē notikusi pakāpeniska ēkas arhitektūras un konstruktīvās noturības degradācija.

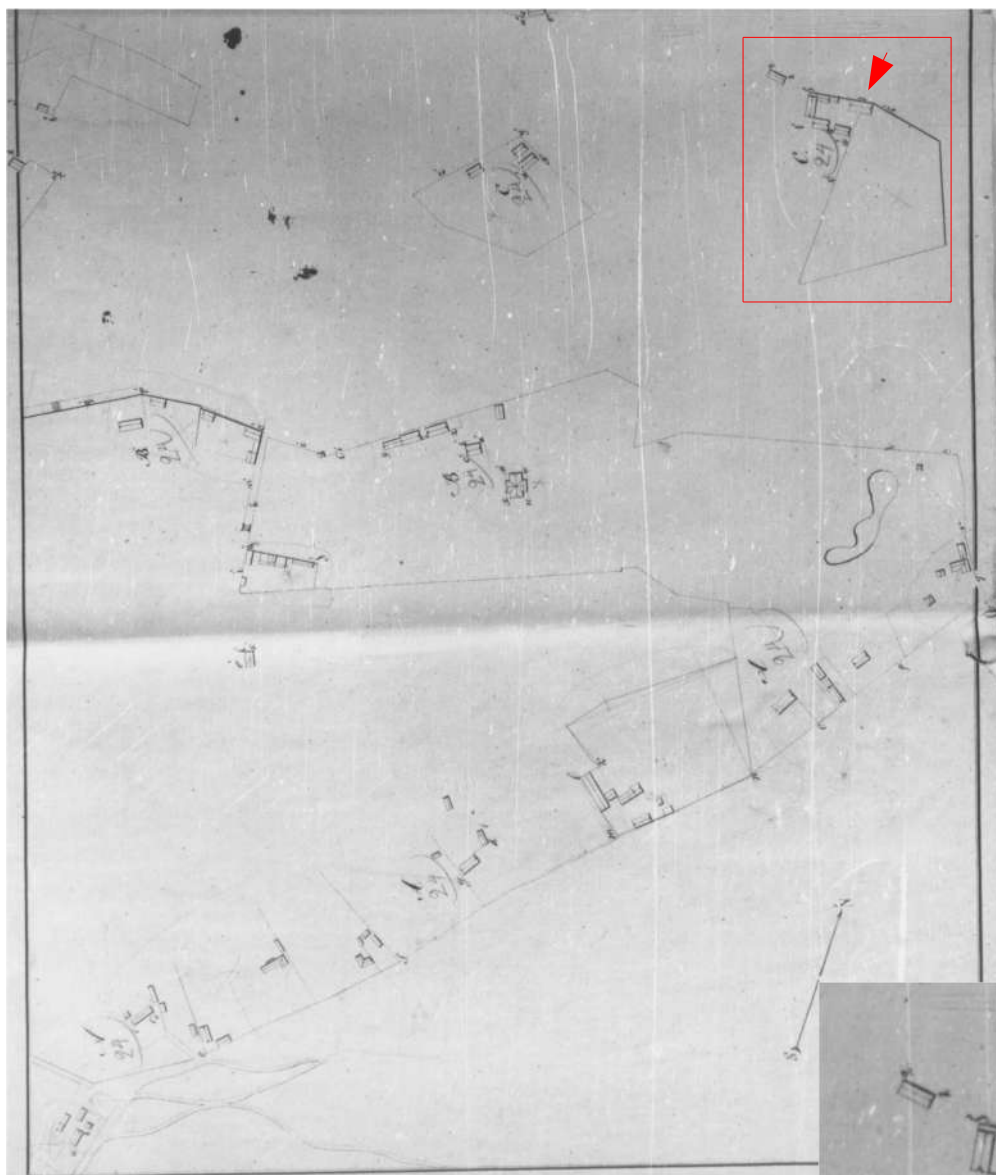
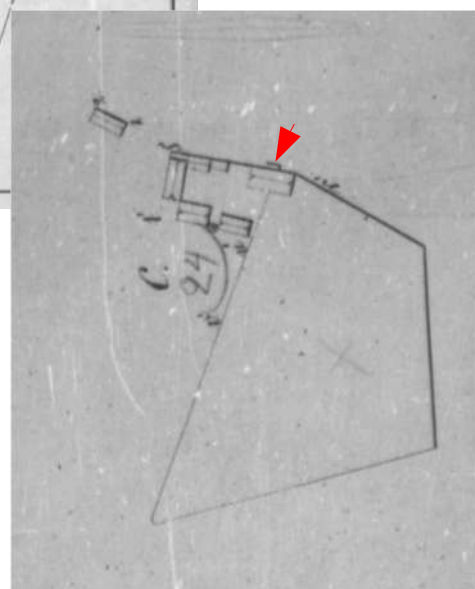
2017. gadā zīmēti ēkas tehniskās inventarizācijas plāni. Redzams, ka stipri izmainīts sākotnējais celtnes plānojums. Oriģinālajā vietā saglabājušās kāpnes uz 2. stāvu. Telpas sadalītas mazos 1 - 2 istabu dzīvokļšos.

2021. gadā Rīgas pilsētas būvvalde pēc būves pārbaudes aizliegusi ēkas ekspluatāciju.

⁹ Gruntsgabala Dārza ielā 3 arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija. Rīga: "Arhitektūras studija 1.618", 2016.

¹⁰ A. fon Zengbuša atmiņas.

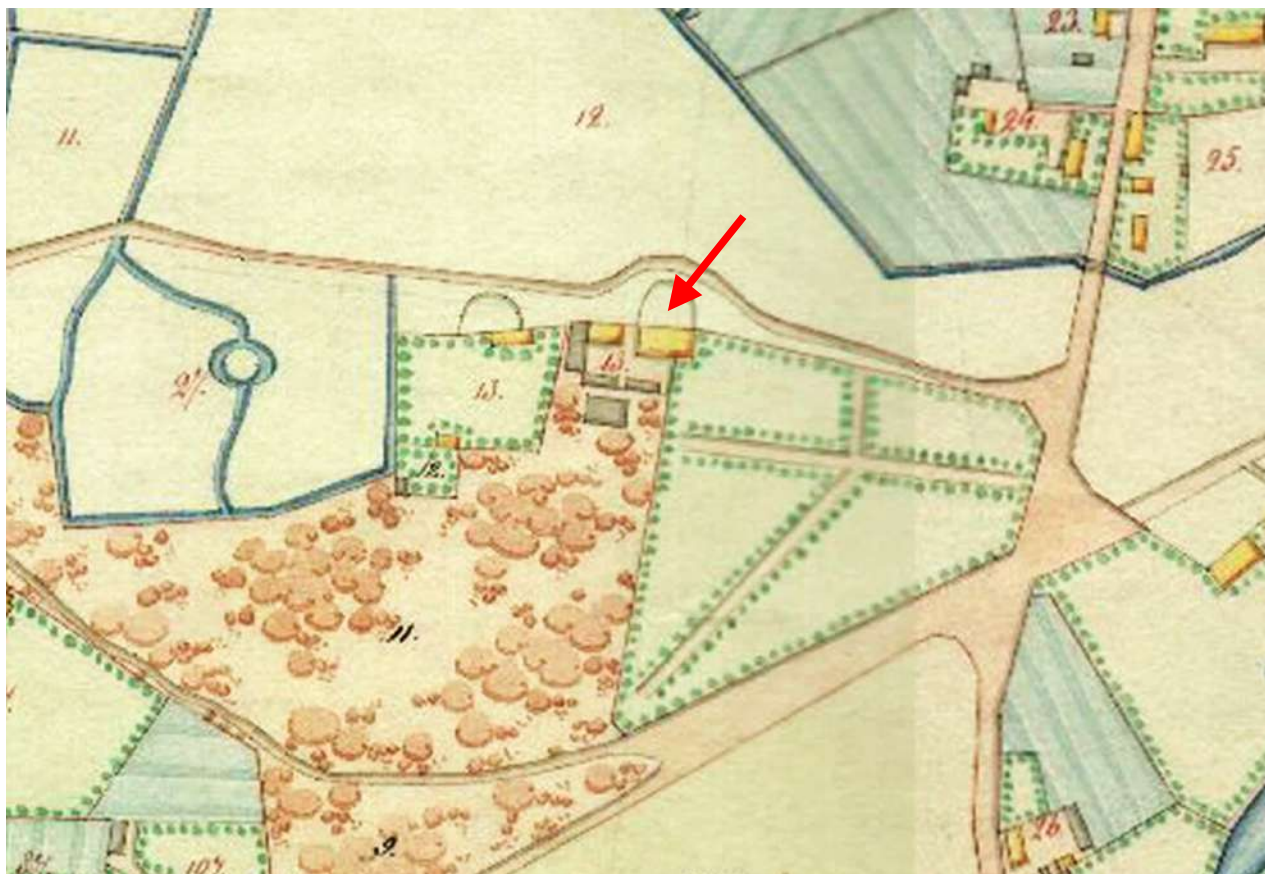
¹¹ Gruntsgabalu Dārza ielā 3 gan Zengbuša ģimene no valsts izpirka par Ls 6833.

1. attēls.
Teritorijas plāns ar ēkas lokāciju.
 1824.g.
 Kopija no Jelgavas priekšpilsētas fasāžu notinumiem.

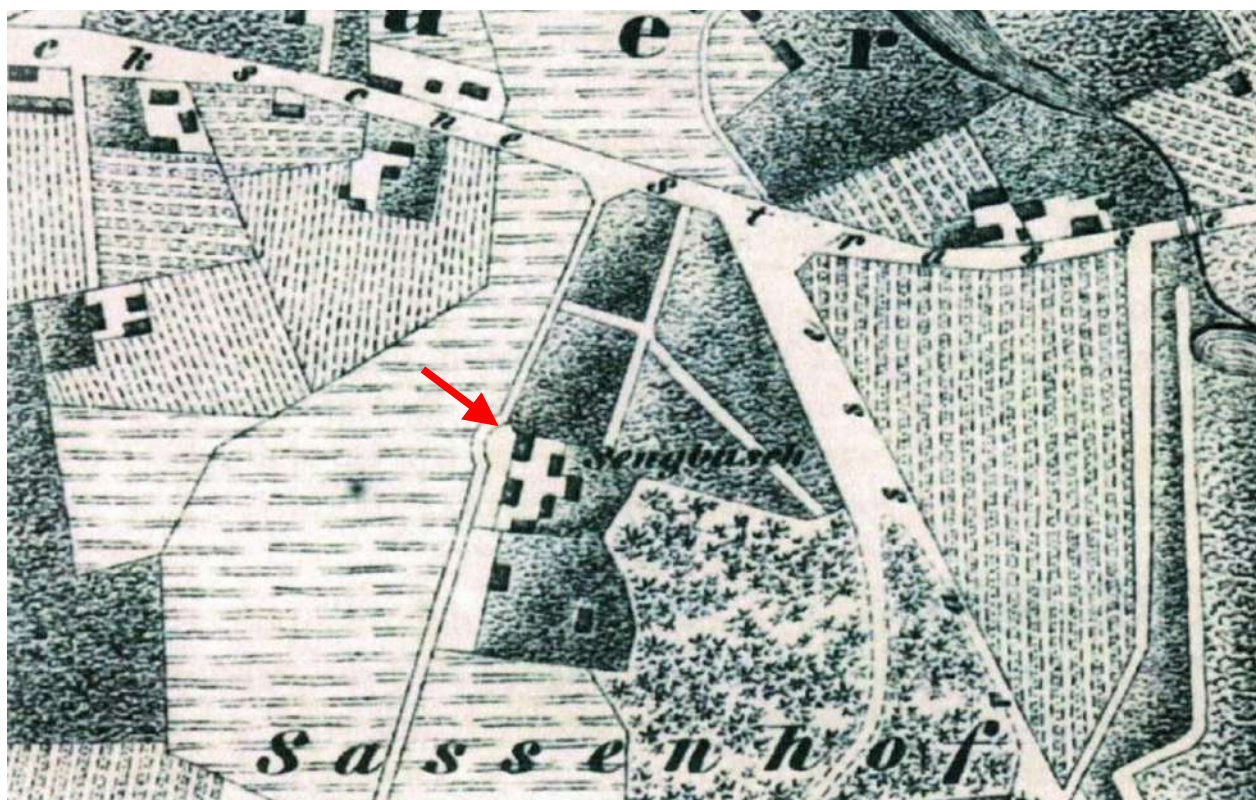

2. attēls.
Ēkas Dārza ielas fasāde.
 1824.g.
 Kopija no Jelgavas priekšpilsētas fasāžu notinumiem.

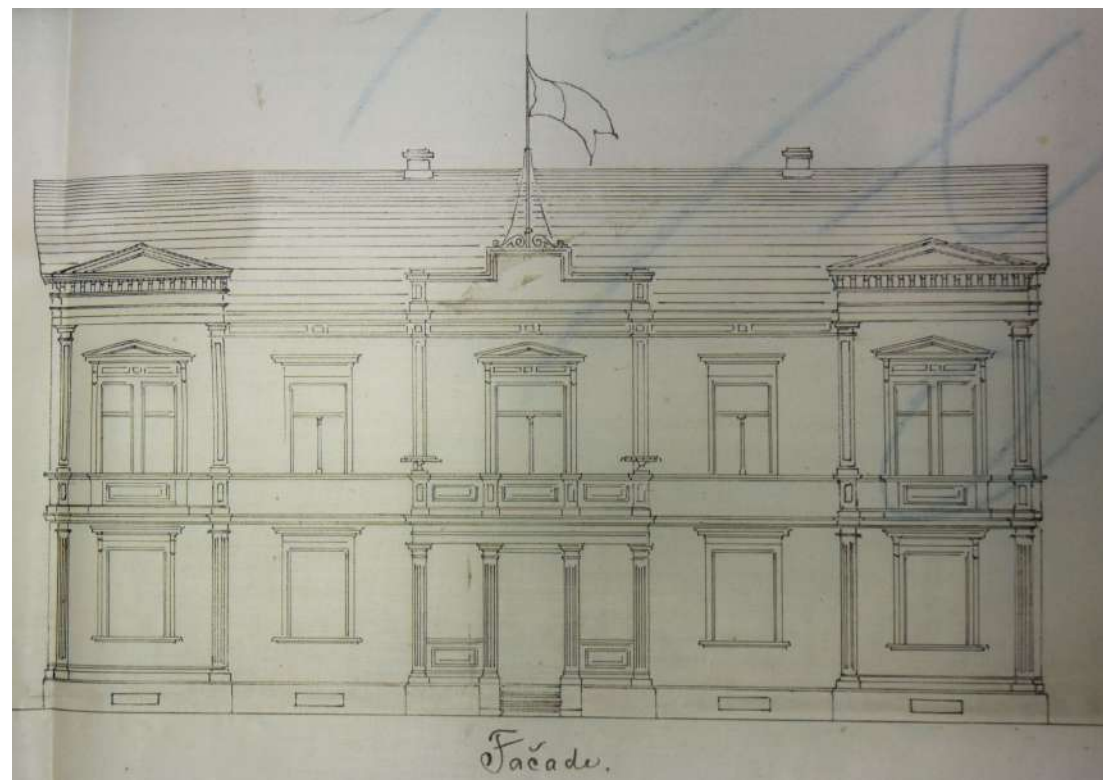
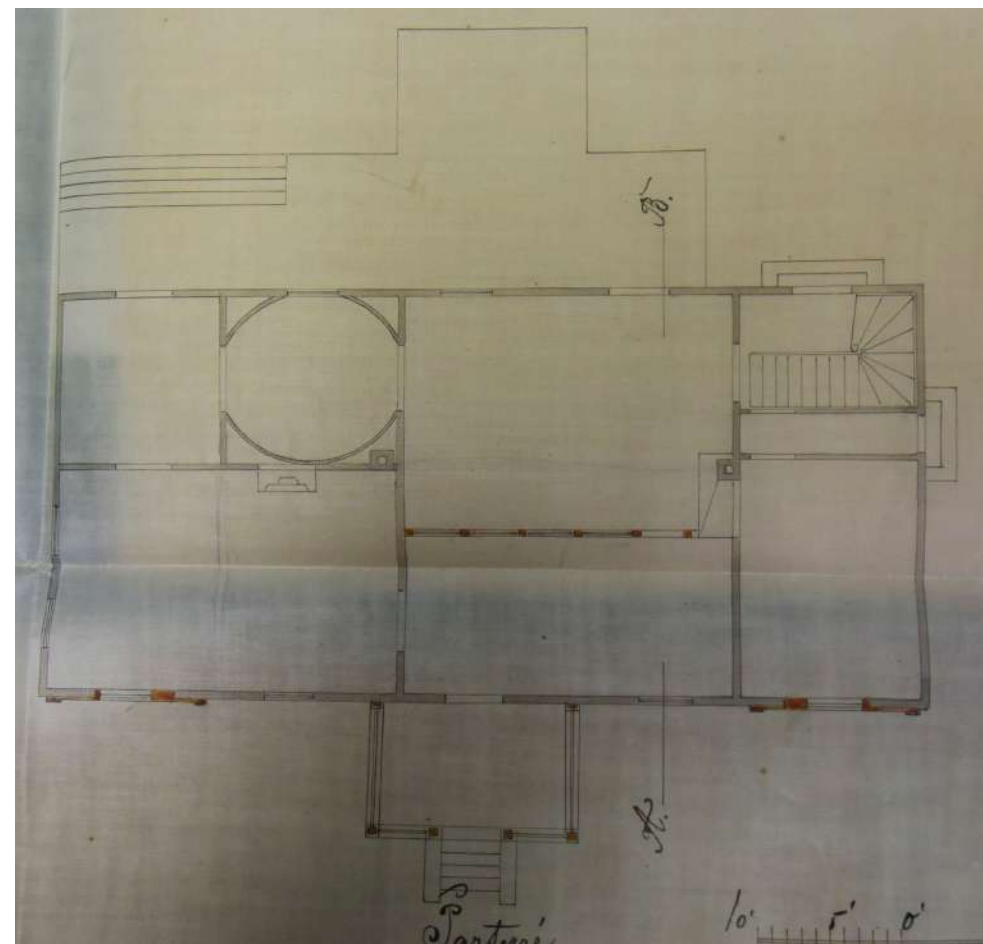
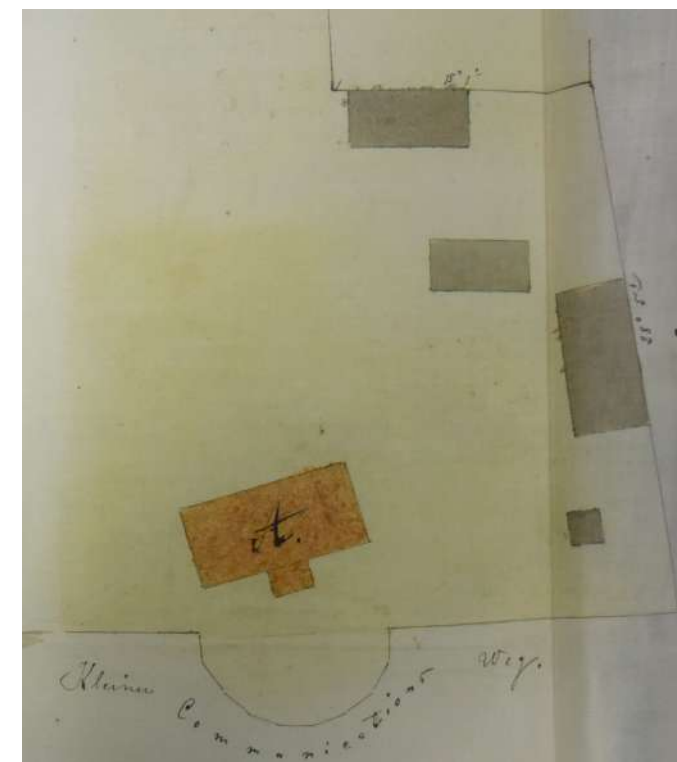
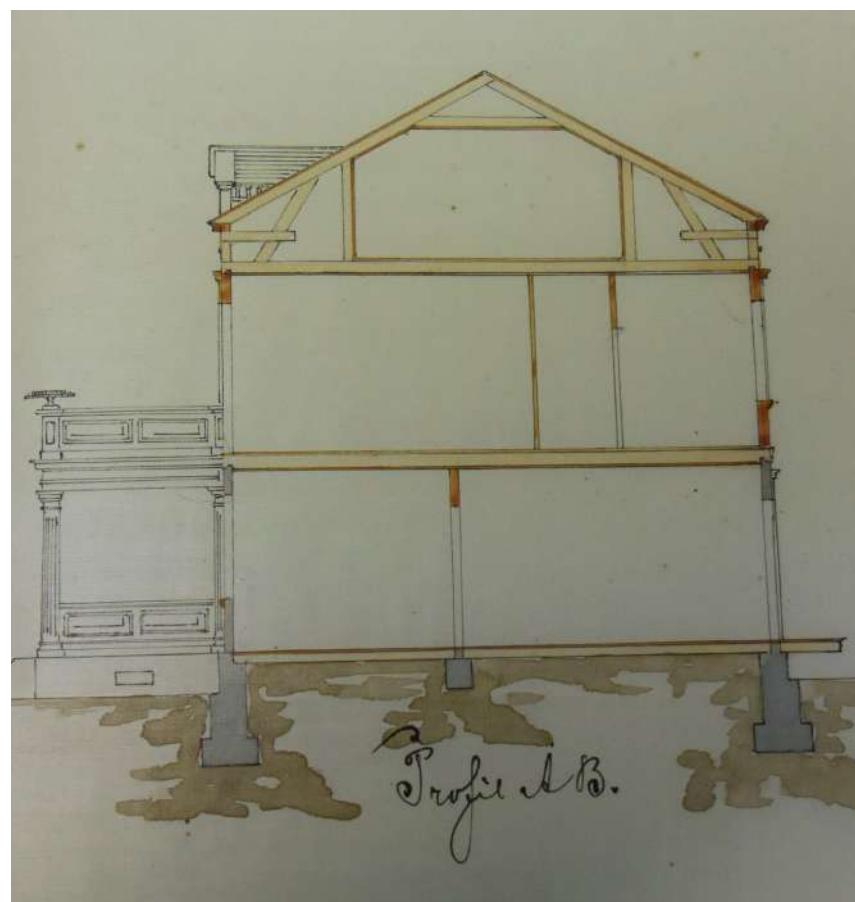
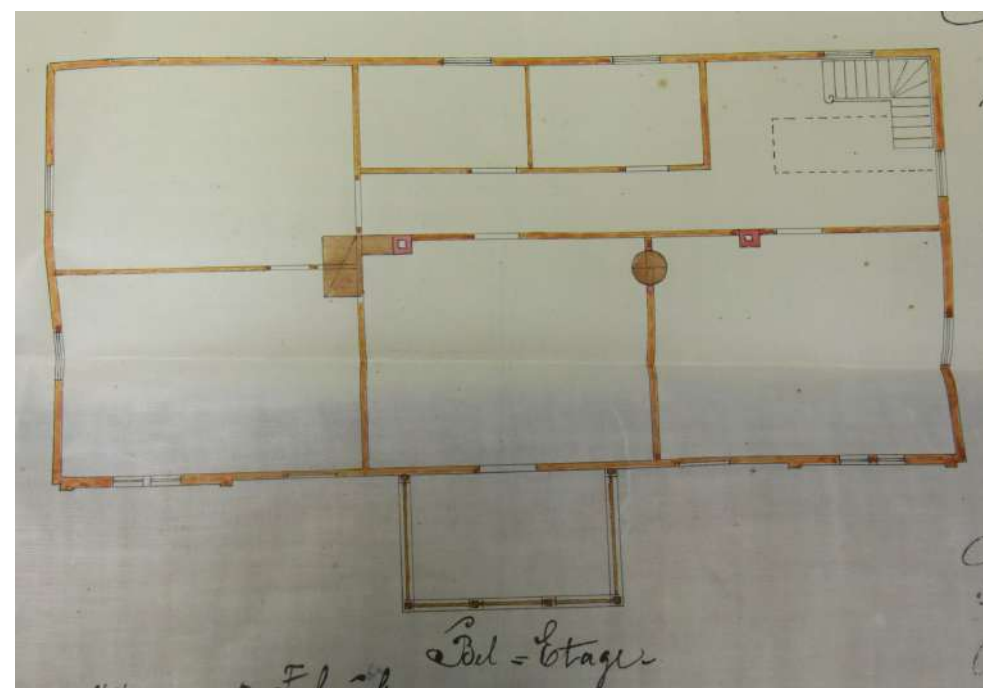
3. attēls.
Zasumižas plāna fragments.
 1850. gadi.

Kartes oriģināls glabājas Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā, inv. Nr.165232

4. attēls.
Zasumižas plāna fragments.
 1867. gads.

Digitāla kopija SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa" arhīvā

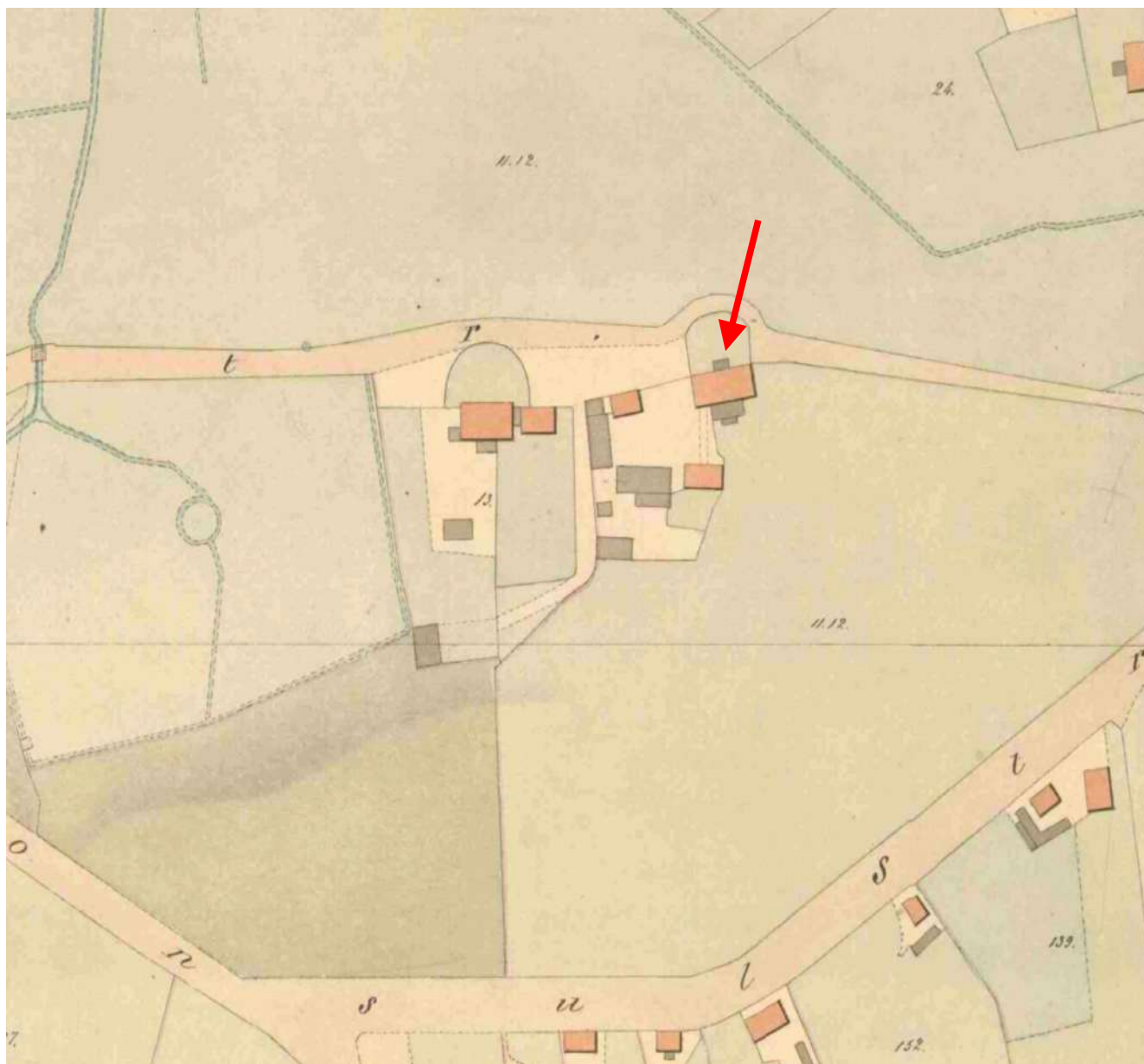

14. April 1875
 Projekt
 für Ausführung einer 2. Etage auf dem Wohngebäude
 des Compt. Herrn Wilhelm von Langensack, gelegen auf
 Salzbergstr. Nr. 11/12.

Für die Ausführung:
 Architekt Baumann

Unterzeichnete hat sich am 2. Febr.
 1875. d. J. in der Lage befunden, die
 in der Zeichnung mit L. B. bezeichneten
 auf demselben Projekt aufgeführten
 ge. Kosten zu bestätigen.
 Proj. d. 4. Februar 1875
 Wilhelm Langensack

5. attēls.
Dzīvojamās mājas pārbūves projekta fragmenti.
 1875. gads.
 Arhitekts J.F. Baumanis.
 LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 8518. lieta

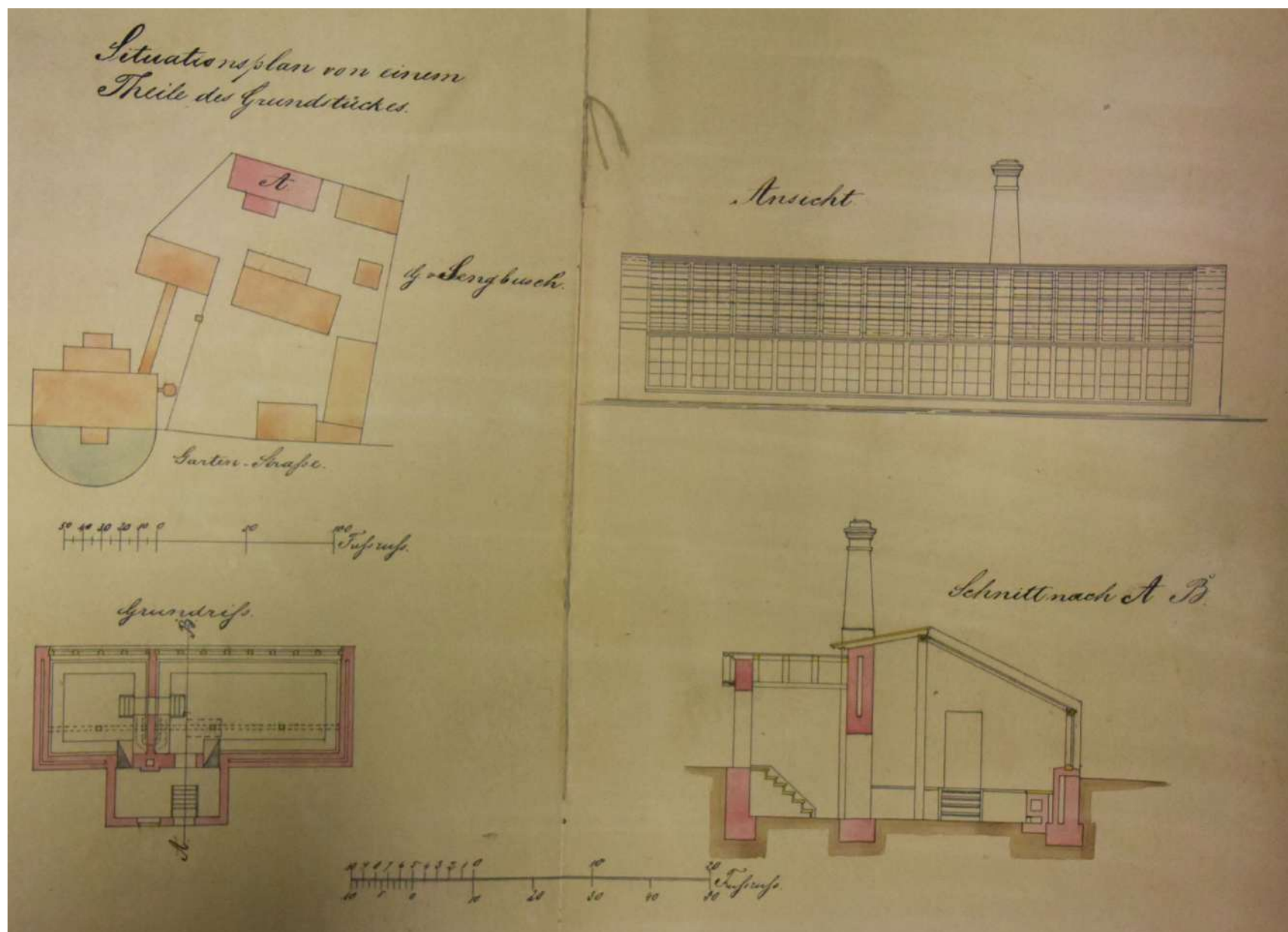
6. attēls.

Pārdaugavas plāna fragments.

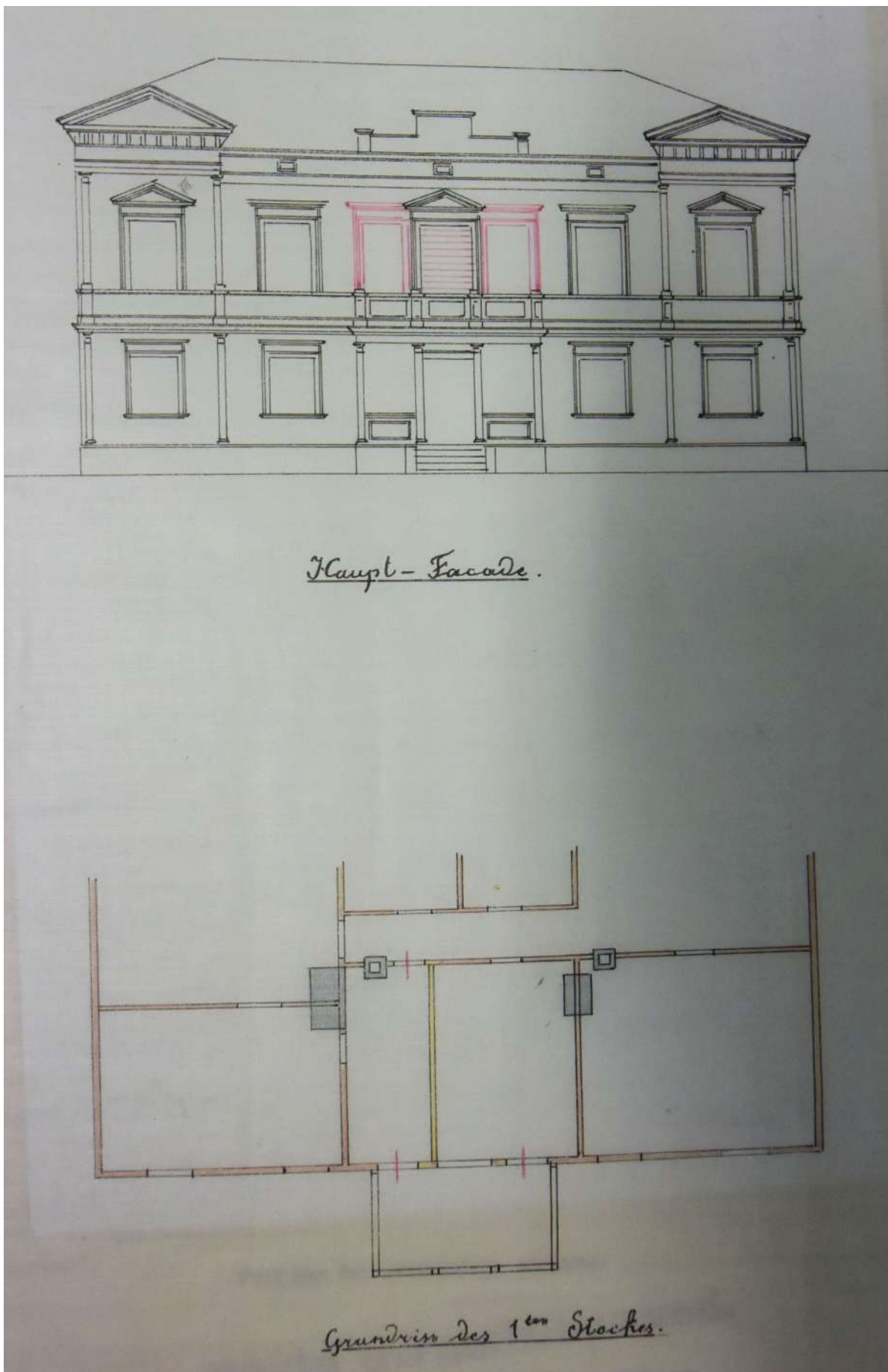
1880.-1883. gads.

Ar bultiņu - ēka pēc pārbūves.

Kartes oriģināls glabājas Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā, invent. nr. 160224-1

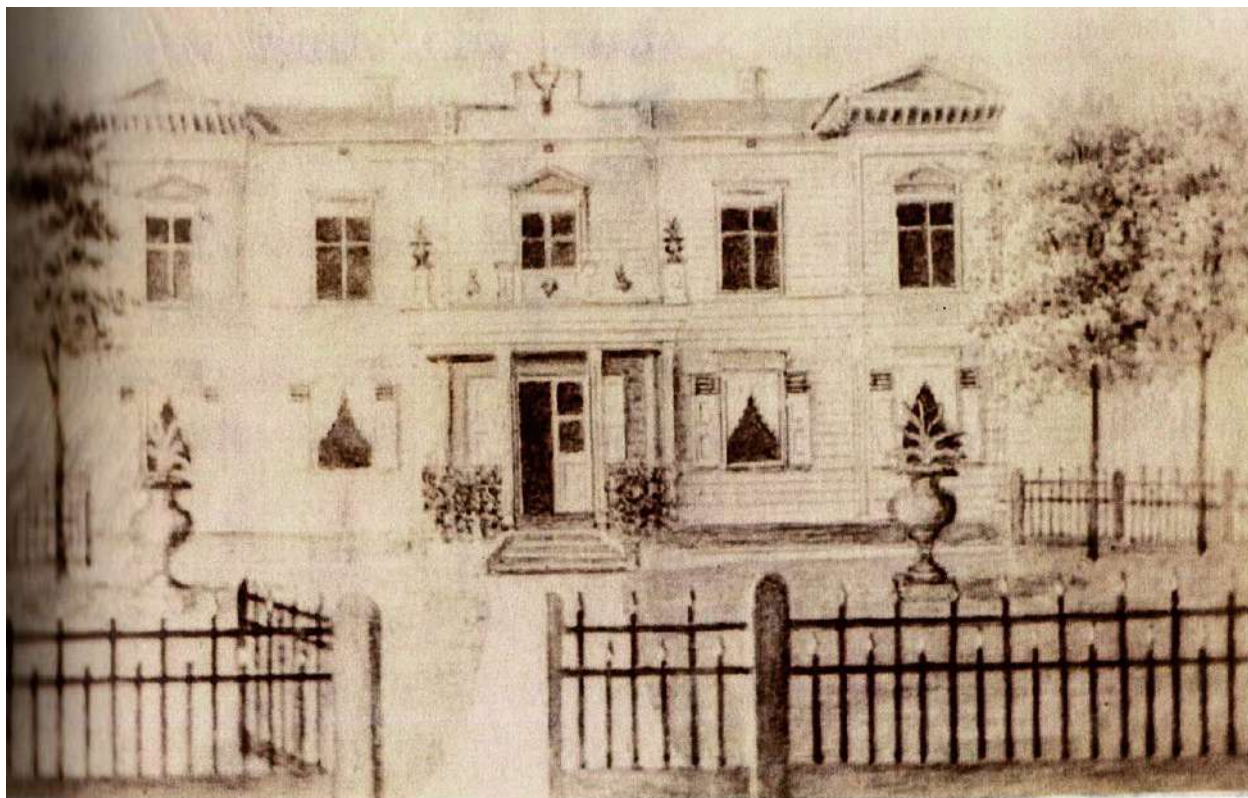
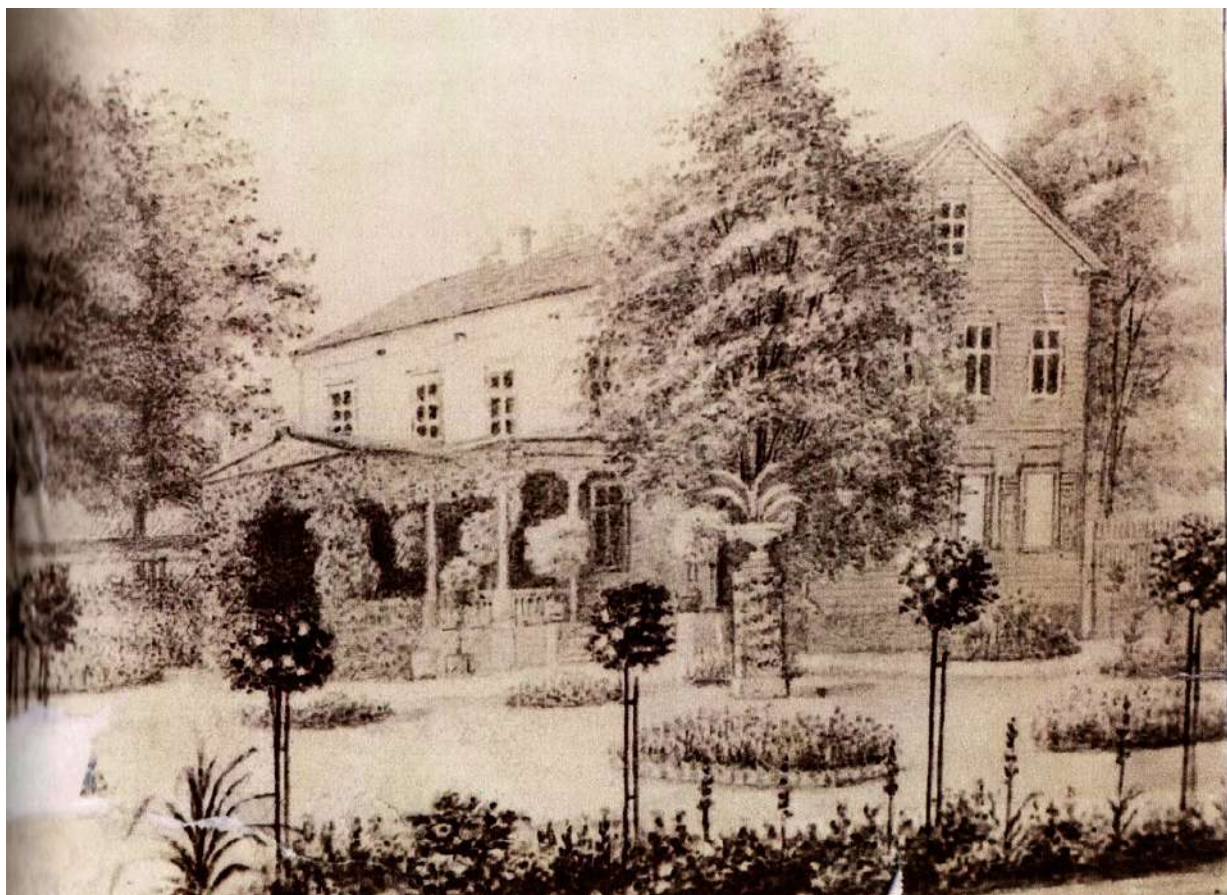

8. attēls.
Siltumnicas projekts.
 1885. gada 16. jūlijs.
 LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 8518. lieta

9. attēls.
Fasādes izmaiņu projekts.
1893. gada 5. oktobris.

LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 8518. lieta

10., 11. attēls.
Skats uz ēku.
 Ap 1900. gadu.

Pēc fotogrāfijām veikti zīmējumi

12. attēls
Ēkas Dārza ielā 1 lievenis
 1900. gads
 Fon Zengbušu ģimenes arhīvs

13. attēls.
Pie Dārza ielas žoga.
 Ap 1900. gadu.
 Fon Zengbušu ģimenes arhīvs

ŽOGA PROJEKTS

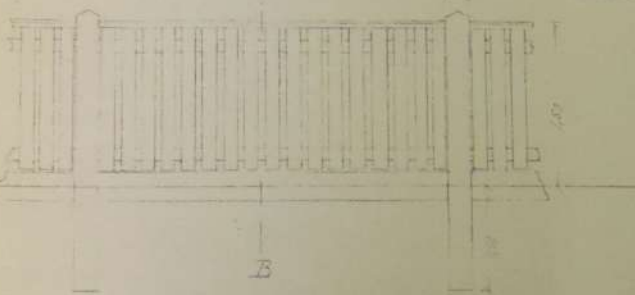
DARZA IELĀ Nr. 1. Gr. 64 Nr. 69.

projekts apstiprināts Rīgas pilsētas Būvju valdē 1938. gada "9." septembrī, ar šādiem noteikumiem:
Žogs Slokas ielā novietojams uz ielas regulācijas līnijas 5,00 m un 6,80 m attālumā no līdzšinējās ielas robežlīnijas.
Īpašniekam jāpiekrīt priekš sevis un saviem tiesību pēdējiem ielas līmeņa maiņai ielas izbūves vajadzībām, neceļot prasības pret pilsētu.

Būvju uzraudzības nod.
archiva ekzemplārs.

P. Dreijmanis.
Būvju valdes priekšnieks.

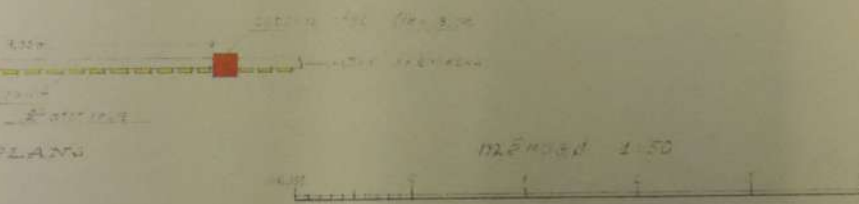
P. Vīkulis.
Administratīvās daļas vadītājs.

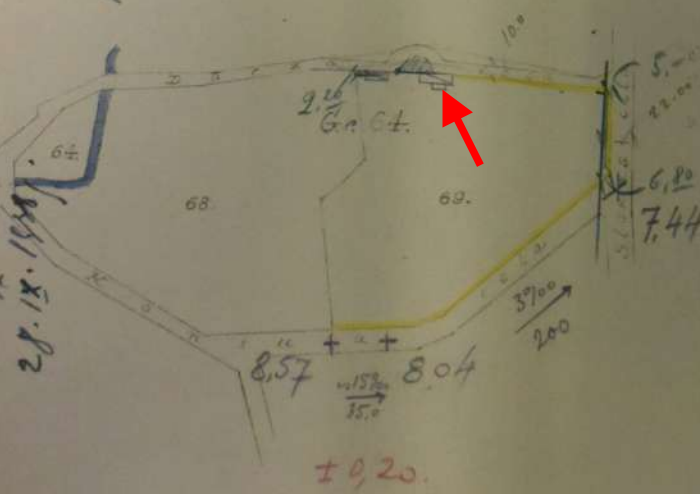
ŽOGA PRETKRATS

GRĪBZVĒS AB

vis ar uzturēties 4,30 m. iela 5 m.
vis pēc būvju valdes datiem, no
saprastis daļē un iro dāta lūmā
darbu uprātne jām R. tū kops vgm
28.12.1938.
P. Dreijmanis
P. Vīkulis

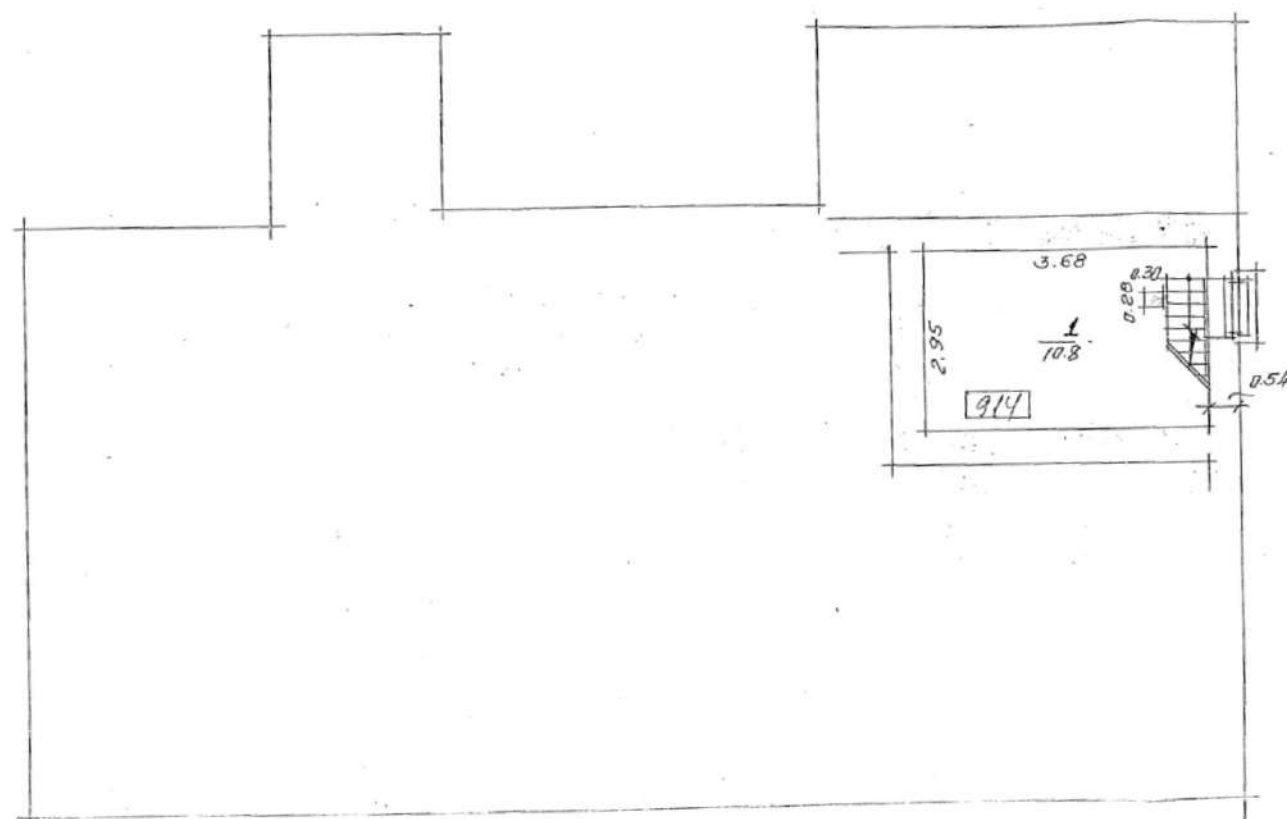
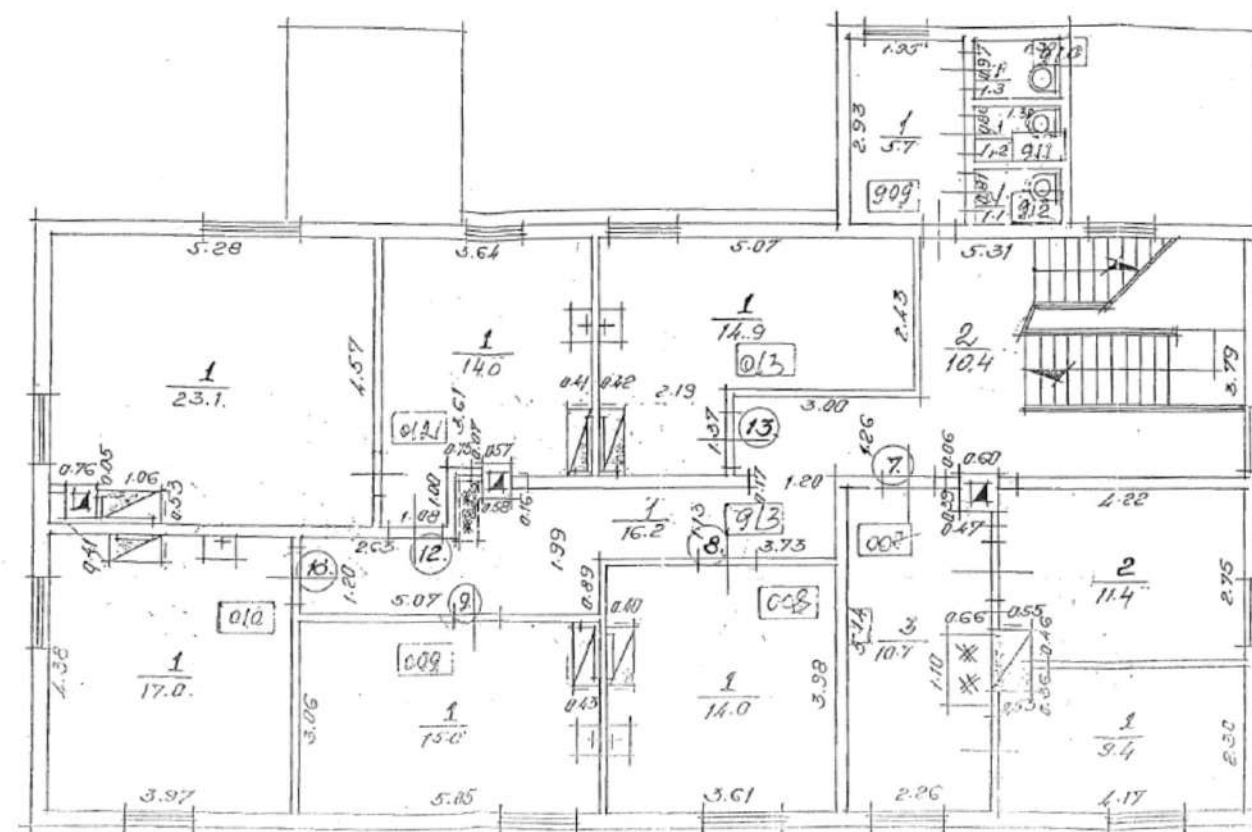
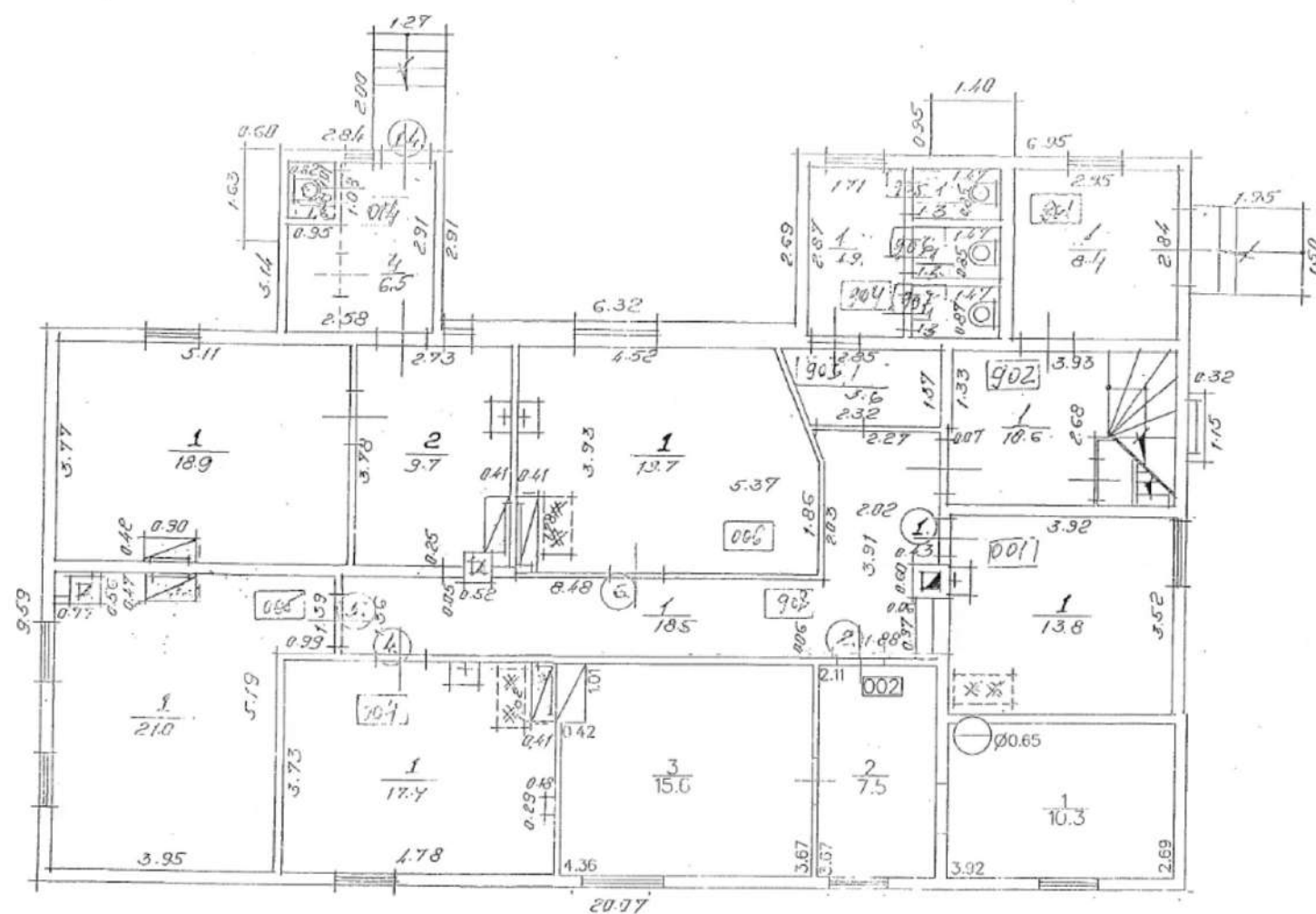
NOVIETNES PLANS M. 1:4200

Arh. A. K. K. K.
1938.

14. attēls.
Žoga projekts.

1938. gada 9. septembris.
LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 8518. lieta

15. attēls.
Stāvu plāni.
Tehniskās inventarizācijas lieta.

2002. gads

**16., 17. attēls.
Skats uz ēku.**

2020. gads

3. INVENTARIZĀCIJAS REZULTĀTI

APJOMS UN FASĀDES

Par sākotnējām vienkāršas ēkas fasādēm zināms, ka abās garenfasādēs bijušas 5 ailu asis. Galvenā fasāde simetriska ar ieeju centrā. Pagalma pusē 3 no 5 ailām bijušas durvis. Spriežot pēc 1875.gada pārbūves plāna, ēkas rietumu galā bijušas tikai vienas durvis, bet austrumu galā asimetriski, vairāk uz ziemeļu pusi, blakus novietotas 2 logailas. Fasādēs bijuši eksponēti guļbaļķi, ap logailām 17 cm platas apmales (nospiedums uz statņa un guļbaļķiem). Par citiem dekora elementiem šajā periodā ziņu nav. Sākotnējais krāsojums uz fasādes konstatēts vēlāk uzlikta 28cm platas vertikālas detaļas - pilastra vai lizēnas nospieduma vietā (30.fotoatt.), kur tas ir vienīgais krāsojuma slānis. Maz ticams, ka dekors bijis montēts pēc fasādes krāsošanas.

Fasāde (miltu vai krīta krāsa)

S 3040 – Y20R

Uz guļbaļķiem, kas apsekošanas laikā pieejami tikai dienvidu fasādē (šobrīd iekštelpās), neskaitot sākotnējo krāsojumu, līdz ēkas apmešanai konstatējami 3 eļļas krāsas slāņi. Zem tiem krīta vai miltu krāsa nav saglabājusies. Domājams, ka hronoloģiski 1.eļļas krāsas slānis varētu būt vienlaicīgs ar vertikālo dekoru un šī apdare datējama ar laiku līdz 1875.gada pārbūvei.

Fasāde (eļļas krāsa)

S 7020 – G70Y

1875.gada pārbūve no vienkāršas uz divstāvu ēku radikāli mainījusi ēkas izskatu. Spriežot pēc vēsturiskajiem materiāliem, vismaz ielas un gala fasādes bijušas apšūtas ar horizontāli liktiem dēļiem. Dēļu apšuvums saglabājies tikai drempelī un gala fasāžu zelmiņos. Apšuvums nav bijis pagalma fasādes 1.stāva līmenī lieveņa zonā. Izmantojot historisma periodam raksturīgas apdares detaļas un arhitektoniskos elementus (durvju apmales ar supraportu, logu apmales, atšķirīga veida sandriki, pilastrus rīzītu stūros, profilējumus, dzegas ar konsolēm, dažādas formas frontonus, balkona margu balstus, vāzes u.c.), jaunajam apjomam piešķirts laikam atbilstošs fasāžu veidols. Galvenā fasādē, kurā joprojām saglabājas simetrija, ar ieejas lieveni un balkonu tika akcentēta centrālā daļa, bet abās sānu malās ar apdares elementiem izveidots iluzora rīzīta iespaids. Kā redzams no vēsturiskajiem materiāliem, pagalma fasāde bijusi arhitektoniski vienkāršāka, bez rīzītiem. Tajā saglabātas ailu apdares detaļas, bet galvenais akcents bijusi lielā segtā terase. 20.gs.2.puses piebūvē (T116) saglabājies 20cm plata balsta (?) nospiedums (30.fotoatt.).

Domājams, uz ēkas apdari pēc pārbūves attiecināms 2.eļļas krāsas slānis tumši brūnganā tonī, jo tas, ne arī sekojošie slāņi nav krāsoti balsta vietā, kura nospiedums saglabājies uz vecākā (vienīgā) eļļas krāsas slāņa.

Fasāde (2.eļļas krāsas slānis) S 6020 – Y10R

Kā divi nākošie eļļas krāsas slāņi uz guļšķautņiem kādreizējās nojumes zonā konstatēti divi atšķirīgi brūni slāņi.

Fasāde (3.eļļas krāsas slānis) S 5030 – Y20R

Fasāde (4.eļļas krāsas slānis) S 7020 – Y50R

Virš 4.slāņa klāta pape. Domājams, ka 20.gs.1.ceturksnī nojume varēja tikt aizšūta vai pārbūvēta, jo tās zonā netika atrasts ar 19.gs. beigām vai 20.gs. sākumu datējams gaišs zaļpelēks krāsojums (toni nebija iespējams precizēt), kas kā vecākais saglabājies uz vienstāva piebūves, kas šajā laikā uzcelta pagalma fasādes R galā (fotoatt.). Piebūve no ārpuses tā apšūta ar dēļiem, kuriem vienā malā iefrēzēts profils. Tāds pats krāsojums redzams arī uz gludajiem apšuvuma dēļiem ēkas drempelī un zeltiņos.

Savu vēsturisko šarmu ēka zaudējusi 1920./30.gados, kad tā maksimāli vienkāršota, likvidējot praktiski visus arhitektoniskos elementus un apmetot fasādes ar vidēji 7cm biezu brūngana toņa, samērā mīkstu kaļķu apmetuma slāni, kam kā armējošais materiāls izmantotas dzeloņstieples. Šajā laikā mainīts arī atsevišķu ailu izvietojums galvenajā fasādē. Uz apmetuma zondāžās konstatēti 4-5 krāsojuma slāņi. Vecākais dzeltens krāsojums ar kaļķa krāsu, kas klāts uz balsinājuma (grunts kārtas).

Fasāde S 2030 – Y20R

Šobrīd 1920./30.gadu apmetums galvenajā fasādē lielos laukumos izdrupis, atsedzot armatūru. Vietām zudumi laboti ar cementa javu. Arhitektoniski pagalma fasāde 20.gs.2.pusē kļuvusi vēl haotiskāka. Blakus vēsturiskajai piebūvei uzcelta jauna koka konstrukcijas piebūve divos stāvos un fasādes otrā galā vienstāva piebūve. Fasāde starp piebūvēm siltināta ar putoplastu un apšūta ar horizontāli liktiem dēļiem.

LOGI

Ēkā nav saglabājušies vēsturiskie logi, izņemot vienu ar 1875.gadu datējamu un divus 1920./30.gadu logus.

Telpā T1 saglabājusies sākotnējās ēkas vienkārtas groploga aploda ar marķējumu un kāšu viru stiprinājuma vietām (aila 20.gs.2.pusē pārveidota par durvīm, (25.,27.,30.,32.fotoatt.). Aploda izgatavota kā guļbūves konstrukcijas elements. Uz tās kā vecākais atrasts gaiši pelēcīgs krāsojums

S 2005 – Y

1875.gada logs (34.fotoatt.) izgatavots oderloga konstrukcijā ar šķērsi ārējā kārtā. Zem šķērša 2 veramas vērtne bez dalījuma, virs šķērša viena ieliekama vērtne ar 2 rūtīm. Apakšējām vērtņēm ārējā noseģlīste izgatavota laikam raksturīgā veidā kā pilastrs ar kanelūrētu kātu un kapiteli (domājams, cinka lējums). Aprīkojuma esamība nav nosakāma, jo no telpas logs apsekošanai nav pieejams.

Ap 1900.gadu 1.stāva logiem bijuši slēgi ar žalūzijas veida aizpildījumu augšējā pildīņa vietā (zuduši). Šāda veida slēgi tika plaši pielietoti 19.gs. 2.pusē un 20.gs. sākumā.

1920./30.gada logi

1.tips oderloga konstrukcijas logs ar profilētu šķērsi abās kārtās un divām veramām vērtņēm bez dalījuma zem tā (esošais spraislis vienā ārējā vērtnē sekundārs). Virs šķērša viena ieliekama vērtne ar 2 rūtīm. Veramās vērtnes aplodā iekārtas cilindriskās stobrvirās, neveramā vērtne nostiprināta ar uzskrūvētiem aizgriežņiem. Aizvērtā stāvoklī veramās vērtnes nofiksējamas ar slēpto baskvili, kam simetrisks liets misiņa rokturis (raksturīgs 1920.,30.gadiem). Augšējai vērtnei pogas tipa rokturis (35.,36.fotoatt.).

2.tips oderloga konstrukcijas logs ar šķērsi abās kārtās un trijām vērtņēm bez dalījuma zem tā. Divas apakšējās malējās vērtnes veramas, vidējā ieliekama. Virs šķērša viena ieliekama vērtne ar 3 rūtīm (37.fotoatt.). Aprīkojuma esamība nav nosakāma, jo no telpas logs apsekošanai nav pieejams.

DURVIS

Ēkā nav saglabājušās ne sākotnējās, ne 1875.gada pārbūvē izgatavotas ārdurvju vai iekšdurvju vērtne. Ar 19.gs. beigām vai 20.gs. sākumu datējamās divvērtņu ārdurvis pagalma puses piebūvē (39.,40.fotoatt.). Vērtne izgatavotas rāmja konstrukcijā ar 3 pildīņiem katrai

vērtnei – apakšā un augšā kvadrātveida, vidū vertikāls taisnstūra pildīņš ar pacēlumu. Pildīņā un rāmja sadurvieta nosepta ar samērā masīvu uzlikto profilīsti.. Vērtnes iekārtas vienkāršās stobrvirās. Slēdzene un rokturi zuduši.

No ārpuses konstatēti 7 krāsojuma slāņi. Hronoloģiski 1.slānis ir zaļpelēks krāsojums, bet no telpas puses sākotnēji durvis ir āderētas. Koka tekstūra neizteiksmīga.

Ārpuse

-

S 4005 – G80Y

Iekšpuse - āderējums

fons

S 4050 – Y20R

dzīslējums

S 5040 – Y10R

Ārpusē 2.slānis gaiši pelēks, tonis nav nosakāms.

3.slānis

S 5040 – Y30R

4.slānis

S 6030 – G30Y

Seko vēl 4 hronoloģiski jauni krāsojuma slāņi (pēc 20.gs.vidus).

Durvju vērtne patrepē nav vecāka par 1920. - 1930.gadiem (41.fotoatt.). Tā ir neliela izmēra rāmju konstrukcijas vērtne ar 3 pildīņiem, kas izgatavoti ar pacēlumu. Rāmja iekšējā malā iefrēzēts valnītis.

KĀPNES

Ēkā saglabājušās sākotnējās klasicisma stila kāpnēs no pirmā uz otro stāvu. Tās veidotas koka konstrukcijā ar profilētiem pakāpieniem un siluetgriezumā veidotām margu dokām (42.-45.fotoatt.). Nav zināms kāpēc margu dokas atsevišķos posmos atšķiras no oriģinālajām (tās ir no plānākiem dēļiem un vietām ar vienkāršu vertikālu dēlīšu ielaidumiem, 43.fotoatt.). Iespējams, kādu iemeslu dēļ tās nācies mainīt. Ņemot vērā, ka 1.krāsojuma slānis gan uz sākotnējām, gan vēlākām detaļām ir identisks, var izteikt hipotēzi, ka kāpnēs kādu laiku bijušas nekrāsotas.

1.slānis	S 8500 N	
2.slānis	S 6020 – G50Y	
3.slānis	S 6010 - R90B	
4.slānis (kā 1.slānis uz kāpnēm uz bēniņiem)	S 2010 - G80Y	

No 2.stāva uz bēniņiem saglabājušās 1875.gadā izveidotās koka kāpnes ar profilētiem pakāpieniem un vienkāršām vertikālām koka dokām (45.,46.fotoatt.).

INTERJERA APDARE

Interjera apdares noskaidrošanai veiktas lokālas kontrolzondāžas visā ēkā, izņemot telpas T112, T113, T211 un T212, kas apsekošanai nebija pieejamas. Zondāžas veiktas visā augstumā sienām, kā arī griestos. Sienas un griesti, ar atsevišķiem izņēmumiem, apšūtas ar ģipškartonu, kas apgrūtināja to apsekošanu. Tā pat lielā apjomā mainīts vai arī zudis vēsturiskais apmetums, ēkā bijis ugunsgrēks, kā rezultātā apdare bojāta. Neskatoties uz to, zondāžās iegūta pietiekoša informācija, lai varētu novērtēt konstatētās interjera apdares saglabātību un spriest par tās māksliniecisko un kultūrvēsturisko vērtību.

Ziņas par hronoloģiski senākā būvperioda – vienstāva ēkas telpu apdari nav iegūtas. Sākotnējās sienas saglabājušās nelielā apjomā un zondāžās konstatētā informācija ļauj izvirzīt tikai hipotētiskus pieņēmumus. Šobrīd vienīgā telpa, kurā redzamas pilnībā atsegta sākotnējās guļbaļķu sienas ir T115. Uz tām saglabāties niedru klāja nospiedums, kur zem niedrēm konstatējams koks bez apdares, starp niedrēm kaļķa paliekas no apmetuma (24.-27.fotoatt.). Pēc niedru klāja nospieduma ir skaidrs, ka apmetums respektē pašreizējos gludos griestus, kad sienu un griestu sadurvieta bijusi veidota ar ieloci (pēc horizontālās joslas, kas sienu augšdaļā ir bez apdares). Līdz ar to var izteikt pieņēmumu, ka sākotnējā apdare bijusi aplikatīva, bet konkrētas liecības par to nav atrastas (piemēram, papīra tapešu fragmenti). Tā kā sienu konstrukcijā redzamie guļbaļķi ir gan tēsti, gan zāgēti, jādomā, tās vismaz daļēji varētu būt pārliktas 1875.gada pārbūvē, kuras laikā iepriekšējā apdare likvidēta. Zondāžu vietās citās 1.stāva telpās konstatēti

guļbaļķi bez apdares.

Aiz pašreizējiem gludi apmestajiem griestiem telpā T115, kas šobrīd ietver arī daļu no kādreizējās ovālās zāles, saglabājušies siju griesti (iespējams, fragmentāri) ar profilētu dēlīšu aizpildījumu triniīti. Sākotnēji tie bijuši eksponēti, jo, cik var redzēt, daļa no sijām un aizpildījuma ir balsināta (vai krāsota gaišā tonī - stūros, kas veidojās kādreizējā ovālā zālē un, kur bijuši iebūvēti skapji), bet daļa ir bez apdares.

Skopa informācija iegūta arī par telpu apdari, sākot no 1875.gada, kad ēkai uzbūvēja 2.stāvu. Zināms, ka sienas uz šo laiku apmestas ar kaļķa javu, griesti gludi, apšūti zem sijām, sienu un griestu sadurvieta veidota ar ieloci. Šī perioda, uz niedru klāja liktais apmetums, saglabājies nepilnīgi. Zudumi 20.gs.1.puses pārbūvēs laboti ar kaļķa apmetumu, kas likts uz skalu sieta, vai 20.gs.2.pusē cementa javu.

Ar 1875.gadu datējamais apmetums ļoti gluds. Vēsturiskie apdares slāņi uz sienām un griestiem praktiski nav saglabājušies. Konstatējamais vien vāji nojaušamas krāsu paliekas, kas iespiedušās apmetumā, atsevišķās telpās norādot uz, iespējams, zudušu dekoratīvu krāsojumu (T107, T108). Konkrētas liecības par vēsturisku polihromas apdares esamību nav konstatētas.

19.gs. beigū vai 20.gs. sākuma apdare – gaišas papīra tapetes ar rustu imitācijas rakstu tumši zilā krāsā (49.,50.fotoatt.) konstatētas uz rietumu puses zeltiņa sienas ēkas bēniņos izbūvētajā telpā. Gar griestiem līmēta dekoratīva borde (49.fotoatt.). Zem tapetēm daļēji saglabājies avīžu slānis (vācu valodā, vecajā drukā - bez konkrēta datējuma). Griestu apdare zudusi.

19.gs. beigās vai 20.gs. sākumā uzceltajā piebūvē (T111) zem 1950./60.gadu apšuvuma uz sākotnējās ārsienas virs hronoloģiski senākiem fasādes krāsojumiem konstatēti 2 līmes krāsu slāņi, kas saistāmi ar priekštelpas apdari. Vecākais ir monohroms krāsojums gaišā brūnganā tonī, otrs - uz gaiša fona veidots šlakstinājums divos toņos.

1.slānis

S 3010 – Y30R

2.slānis

fons

S 0907 – Y10R

šlakstinājums

S 4550 – R90B

S 1060 – Y20R

Uz 20.gs.1.puses, ticamāk, 2.ceturkšņa apmetuma atrodami kā līmes krāsojuma slāņi, kas ir gan monohromi, gan ar "rullīša" rakstu, tā eļļas krāsas slāņi sienu cokoldaļā ar balsinājumu augšdaļā.

TERITORIJA (53.-60.fotoatt.)

Apsekotā ēka ar gruntsgabalu un blakus esošie gruntsgabali Dārza ielā 1A un gruntsgabals bez numura starp Dārza ielu 1 un Dārza ielu 3, atrodas Rīgas apbūves aizsardzības teritorijā, pilsētbūvnieciskajā ansamblī "Dzegužkalns – Nordeķi".

Pēc būvvēstures datiem zināms, ka vēsturiski šie gruntsgabali ietilpuši kādreizējās Zasumuižas teritorijā. Vecākais pieejamais plāns, kurā konkrēti fiksēta apsekojamā teritorija, ir Jelgavas priekšpilsētas fasāžu notinumos 1824.gadā zīmētai plāns (1.att.). Tajā redzama pašreizējā ēka un D un R pusē ap pagalmu izkārtotas saimniecības ēkas, kas atrodas uz pašreizējā nedatētā gruntsgabala. Visu A pusi orientējoši līdz pašreizējai Slokas un Konsula ielai aizņem dārzs, ko, kā redzams pēc fasāžu notinumiem, vismaz ceļa pusē norobežo žogs (2.att.).

Sekojošā plānā, kas datēts ar 1850.gadiem (3.att.), teritorijas plānojums jau parādīts detalizētāk. No lielās teritorijas atsevišķi atdalīts neliels gruntsgabals ar pašreizējo adresi Dārza iela 3. Pārējā apkārtnē, kas attiecināma uz apsekojamiem gruntsgabaliem, apbūves situācija līdzīga iepriekšējai, bet redzams, ka ceļa pusē līdzšinējās saimniecības ēkas vietā (bija bez logiem) esošā būve parādīta kā vēl viena neliela dzīvojamā māja. Pārējās saimniecības ēkas. Ierobežotajā laukumā līdz Slokas ielai zīmēts ar celiņiem 4 daļās sadalīts dārzs. Teritoriju uz D un R no dzīvojamās mājas līdz par Jūrmalas gatvei (daļēji) aizņem liels parks.

Dārza iela Rīgas adrešu grāmatā jau minēta 1861. gadā. Tā sākās no tagadējās Kandavas ielas, daļēji ietverot vēlāko Konsula ielu. Tolaik Dārza ielā bija piepilsētas muižas ansamblis, kas sastāvēja no četrām koka ēkām, stalliem, kalpotāju un virtuves nama un divām dzīvojamām ēkām. Muižiņa ar nosaukumu Šēnhofa (*Schönhof*) piederēja Zengbušu dzimtai. Apkārt ēku kompleksam bijis ozolu mežiņš, sakņu un augļu dārzs, siltumnīcas aiz ēkas Dārza ielā 1. Otrpus ielai bijušas pļavas. Apsekojamās ēkas būvapjoms novietots pret ielas trases izliekumu.

Plānojums bez izmaiņām fiksēts vēl 1867.gadā (4.att.).

Ēkas Dārza ielā 1 1875.gada pārbūves projekta (5.att.) situācijas plānā redzams, ka gruntsgabals Dārza ielā 1 un blakus esošais gruntsgabals bez numura ietilpst vienā īpašumā. Projektā zīmētais plāns attēlots nepilnīgi, jo tajā nav uzrādīta saimnieciskās zonas pilna apbūve., kas, turpmāk izstrādātajos plānos atkal tiek zīmēta.

1880.-83. gada Pārdaugavas apbūves plānā (6.att.) un sekojošajā 1884.gada plānā

(7.att.) redzams, ka līdzšinējā plašā parka teritorija ir pārdalīta, samazinot parka daļu īpašumam Dārza ielā 1 un tā rietumu pusi pievienojot īpašumam Dārza ielā 3. Dārza ielas trase plānā nosaukta par komunikācijas ceļu (*Communications Weg*). Dzīvojamās mājas priekšā šis ceļš joprojām met loku ap ēkas priekšdārza teritoriju.

1885.gadā ar siltumnīcas projektu saistītā situācijas shēmā (8.att.) parādīta vēl blīvāka apbūve (gruntsgabals bez numura) un aiz pagalmu norobežojošām būvēm paredzēta jaunas siltumnīcas celtniecība. Ielai jau dots Dārza ielas (*Garten-Strasse*) nosaukums.

19.gs. beigās un 20.gs. sākumā ar īpašumu un teritorijas apbūvi saistītas izmaiņas nav reģistrētas, izņemot ziņu, ka 1919.gadā īpašumā ierīko dārzniecību. Iespējams, ar to varētu būt saistīta vēl papildus siltumnīcu būve, bet detalizētāka informācija par to nav iegūta.

1928. gadā agrāras reformas rezultātā Zengbušu muižiņas teritorija pāriet valsts īpašumā. Vēl 1938.gadā gruntsgabals saglabājies iepriekšējā apjomā un turpinājies līdz Slokas un Konsulu ielām (14.att.).

20.gs. 2.pusē pilnībā mainījies gruntsgabalu dalījums un kādreizējā Dārza ielas 1 teritorija sadalīta 4 gruntsgabalos (daļēji ietvertas arī kādreizējās Dārza ielas 3 īpašuma daļas gar Konsulu ielu). Šobrīd uz nelielā gruntsgabala Dārza iela 1 atrodas tikai viena dzīvojamā ēka. Zemes platība ap to minimāla. Vēsturisko dārzu pa 19.gs. sākuma plānos redzamo robežu līdz pat Slokas un Konsula ielām aizņem juridiskai personai un pašvaldībai piederošs īpašums (Slokas ielā 49C un 49A). Lielu daļu no kādreizējā dārza aizņem skola, bet parka daļā gar Konsulu ielu ierīkots stadions. Daļa sākotnējā parka uz ziemeļiem no stadiona ietilpst gruntsabalā Dārza iela 1A, bet kādreizējā saimniecības ēku zona, kas redzama vēsturiskajos plānos, nelielā gruntsabalā pie Dārza ielas kam nav piešķirta adrese. Tas pašreiz ir tukšs, bez apbūves. Parka daļā konstatējams liels daudzums ar pašizsējas kļavām. Pie ēkas augošā kļava, kas varētu būt jau fiksēta ap 1900.gadu pēc fotogrāfijas tapušā zīmējumā, atzīmēta ar dižkoka atpazīšanas zīmi.

4. SLĒDZIENS

Domājams, sākotnējā ēka celta 18. gadsimta 4. ceturksnī vai 19. gadsimta pašā sākumā kā tipiska pilsētnieka vasaras rezidence. 1824. gadā teritorija un ēka zīmēti Jelgavas priekšpilsētas fasāžu notinumos. Ēkas plānojumā ieviests Rīgas būvmeistara Kristofa Hāberlanda birģeru klasicisma stila ēkām raksturīgs elements – apaļais salons. Hipotētiski var pieļaut domu, ka muižiņu projektējis pats Hāberlands, vai arī tās autors atradies meistara ietekmju lokā.¹² Izpētē apstiprināts fakts, ka tā bijusi vienkārša guļbūves konstrukcijas celtnie. Pēc vēsturiskā fasādes zīmējuma redzams, ka tai bijis mansarda jumtu. To apliecina arī sākotnējā vietā saglabājušās ēkas celtniecības laikam un stilistikai atbilstošās kāpnes. Ielas fasādē 5 ailu asis. Ieeja izvietota centrā, akcentēta ar portiku, kam abās pusēs pa vienam kolonnu pārim. Jumtā divos līmeņos bijušas izvietotas lukarnas. No sākotnējās ēkas saglabājušās tikai ārsienas un atsevišķu iekšsienu fragmenti. Hronoloģiski atbilstoši būvgaldniecības izstrādājumi zuduši (izņemot kāpnes). Zināms, ka logi bijuši izgatavoti kā vienkāršas groplogi ar veramām vērtņēm kāšu virās. Zondāzās konstatēts, ka sienām bijusi aplikatīva apdare uz guļbaļķiem (domājams, tapetes) un eksponēti siju griesti ar dēļu aizpildījumu triniņi. Siju šķautnes izgatavotas ar fasetēm, dēļu malas ar profilu.

1875. gadā ēkai uzcēla 2. stāvu, radot pilnīgi jaunu historisma periodam raksturīgu, greznu, dekoratīviem elementiem un arhitektoniskām detaļām piesātinātu apjoma un fasāžu arhitektūru. Pārbūvi projektējis pirmais profesionālais latviešu arhitekts J.F. Baumanis. Ēkai ar minimālām izmaiņām saglabāja 1. stāva plānojumu un ailojumu, likvidēja sākotnējo portiku un tā vietā izbūvēja lieveni ar balkonu. Pagalma pusē piebūvēja lielu terasi ar nojumi. No sākotnējās ēkas saglabātas arī klasicisma stila kāpnes no 1. uz 2. stāvu. Ēkai izgatavoja jaunus oderlogus, no kuriem saglabāties tikai viens. Visas šī perioda durvis zudušas.

Šobrīd, izņemot ēkas divstāvu pamatapjomu un daļēji 2. stāva plānojumu, viss ir iznīcināts 1920./30. gadu un 20. gs. 2. pusē pārbūvēs. Īpaši tā skārusi fasādes, kurās gandrīz pilnībā likvidēts vēsturiskais apšuvums (izņemot zeltīnus un drempeli) un detaļas, tādējādi zaudējot kādreizējo šarmu. Vienīgie apdares elementi no 1875. gada ir logu profilētās apmales 3 logiem (bez sandrikiem), kas atkārtoti izmantotas atsevišķu logailu apdarē uz gludā apmetuma (vidēji 7 cm biezs kaļķu javas slānis ar dzelonstieplu armējumu). Pārbūvē mainītas arī logailu vietas un gabarīti, pagalma pusē nojumes vietā, domājams, bijusi uzcelta mazāka piebūve, kas 20. gs. 2. pusē nojaukta un uzcelta cita.

¹² Jāatzīmē fakts, ka Kristofs Hāberlands bija saistīts ar fon Zengbušiem, jo projektējis fon Zengbušu ģimenes māju Rīgā, Jaunavu ielā 3.

Ēkas degradācijas process turpinājies arī 20.gs.2.pusē. Veikti jauni pārplānošanas darbi, ēka nav pienācīgi remontēta, apmetums labots ar cementa javu, gandrīz pilnībā zudušas visas vēsturiskās durvis un logi. Saglabājušās vienas 19.gs. beigu vai 20.gs. sākuma divvērtnu durvis, viens 1875.gada un divi 1920./30.gadu logi. Vairākās logailās pašreiz konstatējami gan dažāda veida, gan krāsas PVC logi. Iekštelpās sienas un daudzviet arī griesti apšūti ar ģipškartonu (lielai daļai šo sienu zem apšuvuma nav konstatēta nekāda apdare). 21.gs. sākumā ēkas 1.stāvā izcēlies ugunsgrēks. Mitruma iespaidā konstrukcijas vietām trupējušas. Pašreiz telpas ir izdemolētas, lielākā daļa atrodas antisanitāros apstākļos.

Zanda Bikše, arhitekte
restauratore - vecmeistare AMI specialitātē
(apliec.Nr.383)

1.fotoattēls.

Skats DR virzienā uz ēku no Dārza ielas.

2.stāvs uzbūvēts 1875.gadā. Ēka apmesta 1920./30.gados.

2.fotoattēls.

Fasāde pret Dārza ielu.

1920./30.gadu pārbūvē likvidēts ieejas lievenis ar balkonu fasādes centrā,
ēka apmesta, izveidots esošais ailojums.

3.fotoattēls.
Skats DA virzienā uz ēku no Dārza ielas.

4.fotoattēls.
Piebūve pagalma fasādei (vienstāva).
19.gs. beigas – 20.gs. sākums.

5.fotoattēls.
R fasādes zelmiņa fragments ar
apšuvumu un aillas apdari. 1875.gads.
Logs – 20.gs. 2.puse.

6.fotoattēls.
R fasādes zelmiņa fragments ar dzegu. 1875.gads.

7.fotoattēls.

Skats uz pagalma (D) fasādi. Zudusi apjomīga nojume (1875.g.).
A – 19.gs.b. - 20.gs.sāk. piebūve, pārējās piebūves – 20.gs. 2.puse.

8.fotoattēls.

D fasādes fragments ar 1875.gada logailu un apdari. Blakus esošā divu stāvu piebūve - 20.gs. 2.puse.

9.fotoattēls.
Skats uz pagalma (D) fasādi.
Fasādes 1.stāvs starp piebūvēm siltināts ar putu polistirolu un sekundāri apšūts.

10.fotoattēls.
Skats uz pagalma fasādes R pusi.

11.fotoattēls.
Skats uz pagalma fasādes A pusi.
2.stāvā labajā pusē saglabājies 1920. - 1930.gadu logs.

12.fotoattēls.
Karogu turētājs Dārza ielas fasādē.
1920.- 1930.gadi.

13.fotoattēls.
Bēniņi – 1875.gads. Skats A virzienā.
Saglabājušās 1875.gada jumta konstrukcijas.

14.fotoattēls.
Bēniņi. Skats uz ZA stūri.
Ēkas galā bijusi iebūvēta telpa.

15.fotoattēls.
Bēniņi. Skats uz jumta D slīpni.

16.fotoattēls.
Bēniņi. Skats uz ZR sūri. R galā bijusi izbūvēta telpa.

17.fotoattēls.
Skats uz sākotnēju pagraba velvi noejā zem kāpnēm.
A – logaila hronoloģiski jaunāka.

18.fotoattēls.
Pagrabs. 18.gs. beigas vai 19.gs. sākums. Skats uz A sienu telpā T001.
Saglabājusies sākotnējā velve un niša plauktiem.

19.fotoattēls.
Pagrabs. Telpa T001. Skats uz ZA stūri.
Sākotnējās nišas plauktiem A un Z sienās.

20.fotoattēls.
Pagrabs. Telpa T001. Skats uz ZR stūri.
Sākotnējā niša plauktiem Z sienā. Skurstenis (?) iebūvēts 20.gs.

21.fotoattēls.

Pagrabs. Skats uz R sienu telpā T001.

Saglabājušās sākotnējās nišas plauktiem Z un D sienās. A – sākotnējo kāpņu vaigs.

22.fotoattēls.

Pagrabs. Telpa T001.

Vēsturiski izbūvētas nišas fragments Z sienas R stūrī.

23.fotoattēls.

1.stāvs. Telpa T115. Skats uz ZR stūri.

A – 18.gs.b. - 19.gs.sāk. ovālās zāles robeža (guļškaitņi bez apmetuma nospieduma).

B – 20.gs.b. - 21.gs.sāk. sienas karkass demontētas sākotnējās sienas vietā.

24.fotoattēls.

1.stāvs. Telpa T115. Skats A virzienā (ēkas gala siena).

A siena (18.gs.b. - 19.gs.sāk.) remontēta, konstatēti gan tēsti, gan zāgēti guļškaitņi.

Sākotnējās gala telpas robežas iezīmē apmetuma nospiedums. Esošie griesti – 1875.g. Sienas augšdaļā redzama zudušas griestu ieloces vieta (A). Zem dēļu klāja saglabājušies sākotnēji eksponētie siju griesti ar aizpildījumu trinītī.

25.fotoattēls.

1.stāvs. Telpa T115. Skats uz D sienu (18.gs.b. - 19.gs.sāk.).

A – sākotnējā durvju aila. B – sākotnējā iebūvēta skapja vieta ar plauktu nospiedumiem sākotnējās ovālās zāles liekuma stūrī. C – sākotnējā loga vieta.

26.fotoattēls.

1.stāvs. Telpas T115 D sienas fragments.

Sākotnējās durvju aillas aploda - statņi un pārsedze.

27.fotoattēls.

1.stāvs. Telpas T115 D sienas fragments.

A – iebūvēta skapja vieta ar plauktu nospiedumiem sākotnējās ovālās zāles liekuma stūrī. B – sākotnēja loga vieta ovālajā zālē.

28.fotoattēls.

1.stāvs. Telpas T115 D sienas fragments.

Durvis un logs – 20.gs.2.puse. Demontētas sienas karkass - 20.gs.b. - 21.gs.sāk. (atrodas orientējoši sākotnējās sienas vietā).

29.fotoattēls.
1.stāvs. Telpa T116 (20.gs.2.p. piebūve).
Skats uz sākotnējo ēkas ārsienu. A –
sākotnēja loga vieta, daļēji saglabājusies
aploda. B – pilastra vai lizēnas nospiedums
(domājams, dekors uzlikts nedaudz vēlāk).

30.fotoattēls.

1.stāvs. Telpas T116 Sākotnējas ārsienas fragments.
A – sākotnēja loga aploda. B – pilastra vai lizēnas nospiedums (tā zonā konstatēts
ēkas sākotnējais krāsojums). C – domājams, 1875.gada lieveņa balsta nospiedums.
Zem tā konstatēta pēdējā vienstāva ēkas apdare - krāsojums ar eļļas krāsu.

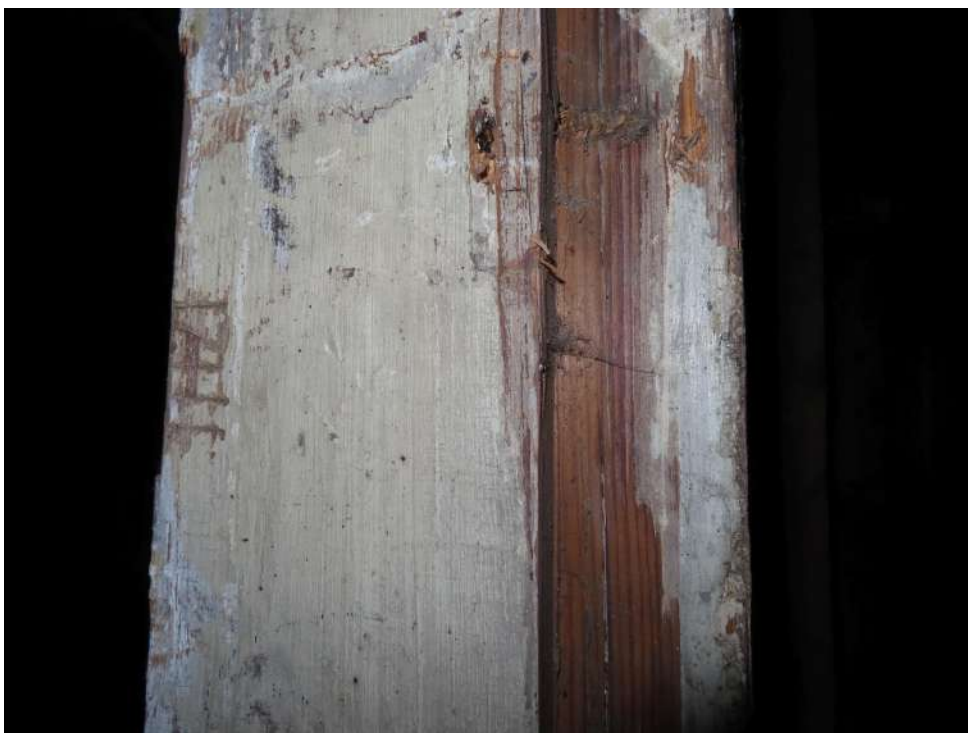
31.fotoattēls.

1.stāvs. Telpas T116. Sākotnējās ārsienas fragments zudušā dekora lejasdaļā.
Sākotnēja enkura vieta, aiztaisīta ar tapu.

32.fotoattēls.

1.stāvs. Telpa T116 (20.gs.2.p.
piebūve).
Sākotnējās logailas apakšējā daļa.
Saglabāties zudušas noseglīstes (17cm)
un palodzes profila nospiedums.

33.fotoattēls.
1.stāvs. Sākotnējas logailas aplodas/statņa fragments ar
marķējumu starp T115 un T116.

34.fotoattēls.
1875.gada loga ārskats. Saglabājusies
ailas apdare.

35.fotoattēls.
1.tipa loga ārskats. 1920.-1930.gadi.
Spraislis ārējā vērtņē sekundārs.

36.fotoattēls.
1.tipa loga iekšskats. 1920.-1930.gadi.
Saglabājies aprīkojums.

37.fotoattēls.
2.tipa loga ārskats. 1920.-1930.gadi.
Ailas apdarē izmantotas 1875.gada logu apmales.

38.fotoattēls.
1920.-1930.gadu logu baskvila rokturis.

39.fotoattēls.
Ieejas durvis piebūvē. 19.gs. beigas - 20.gs. sākums.

40.fotoattēls.
Augšējais aizbīdnis piebūves ārdurvīm.
19.gs. beigas - 20.gs. sākums.

41.fotoattēls.
Durvis uz pagrabu (patrepē). 1920.- 1930.gadi.

42.fotoattēls.
Klasicisma stila kāpnes telpā T110. 18.gs. beigas – 19.gs.
sākums. A – sākotnēja durvju ailas vieta.

43.fotoattēls.

Telpa T110. Skats uz sākotnējām kāpnēm. Margu dokas šajā laidā atšķiras no pārējām margām ar vertikālu detaļu starp silueta griezumuma elementiem, kā arī visas detaļas ir plānākas. Vecākais krāsojums vienāds visām kāpnēm.

44.fotoattēls.

Telpa T110. Kāpņu vaiga dekoratīvais noformējums.
18.gs. beigas – 19. gs. sākums.

45.fotoattēls.
Telpa T208. Skats uz sākotnējām kāpnēm no 1. uz 2.stāvu.
Kāpnes uz jumta stāvu - 1785.gads.

46.fotoattēls.
Telpa T208. Skats uz jumta stāvu.
Siena aiz margām uzbūvēta pēc 1875.gada.

47.fotoattēls.
Pagraba telpā T001 saglabājies sākotnējo kāpņu vaigs (A).

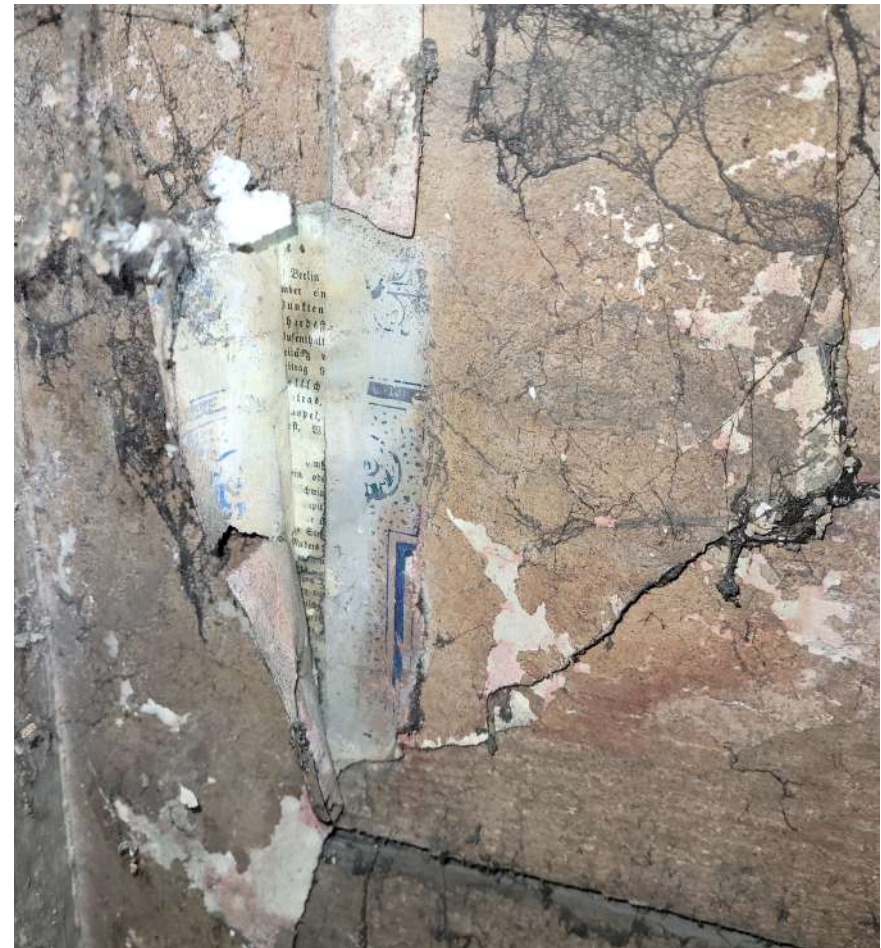

48.fotoattēls.
Telpa T111. Piebūves interjera apdare.
Krāsojums ar šlakstinājumu konstatēts kā 2.slānis virs fasāžu
krāsojuma, kas veikts uz guļšķautņiem. 20.gs. sākums.

49.fotoattēls.

Bēniņi. Uz ēkas R gala sienas kādreizējās telpas robežās saglabājušās 19.gs.b.- 20.gs.sāk. papīra tapetes ar rustu rakstu (vāji nolasāms). Gar jumta slīpni līmēta dekoratīva borde.

50.fotoattēls.

Bēniņi. Papīra tapešu fragments ar palīmētu avīzi uz R gala sienas kādreizējās telpas robežās.

51.fotoattēls.
1.stāvs, telpa T108. Skats DA virzienā.
Durvju aila 18.gs.b. - 19.gs.sāk. šķērssienā izlauzta 20.gs.2.pusē.

52.fotoattēls.
1.stāvs, telpa T106. Skats A virzienā uz 20.gs. sienu.
Labajā stūrī kādreizēja krāsns vieta (A).

53.fotoattēls.

Skats gar ēkas R fasādi no Dārza ielas.

Domājams, saglabājušies 20.gs.1.puses sētas stabi. Gruntsgabālā pie ēkas aug kļava (A), kas, domājams, attēlota ap 1900.gadu pēc fotogrāfijas tapušā zīmējumā.

Tā atzīmēta ar dižkoka atpazīšanas zīmi.

54.fotoattēls.

Skats uz teritoriju starp gruntsgabaliem Dārza ielā 1 un Dārza ielā 3, kas šobrīd ir bez adreses. Vēsturiski šajā vietā atradušās īpašuma saimniecības ēkas, kas norobežoja pagalmu no parka.

55.fotoattēls.

Skats no pagalma uz gruntsgabalu Slokas ielā 49, kas izveidots 20.gs.2.pusē vēsturiskajā dārza teritorijā. Gruntsgabalā atrodas skola un palīgbūves.

56.fotoattēls.

Skats no ēkas R gala uz pagalmu un parku. Norādītajā zonā (orientējoši) atradusies 1885.gadā būvētā siltumnīca. Šobrīd tur saaugušas pašizsējas kļavas.

57.fotoattēls.

Skats no parka Slokas ielas virzienā.

Pašizsējas kļavu puduris kādreizējās siltumnīcas vietā (norādīts ar raustītu līniju).

Fonā redzams iespaidīgs skolas apjoms, kas uzcelts bijušā dārza centrā.

58.fotoattēls.

Skats uz parku gar gruntsgabala Slokas ielā 49 sētu. Parkā lielā daudzumā konstatējamas pašizsējas kļavas.

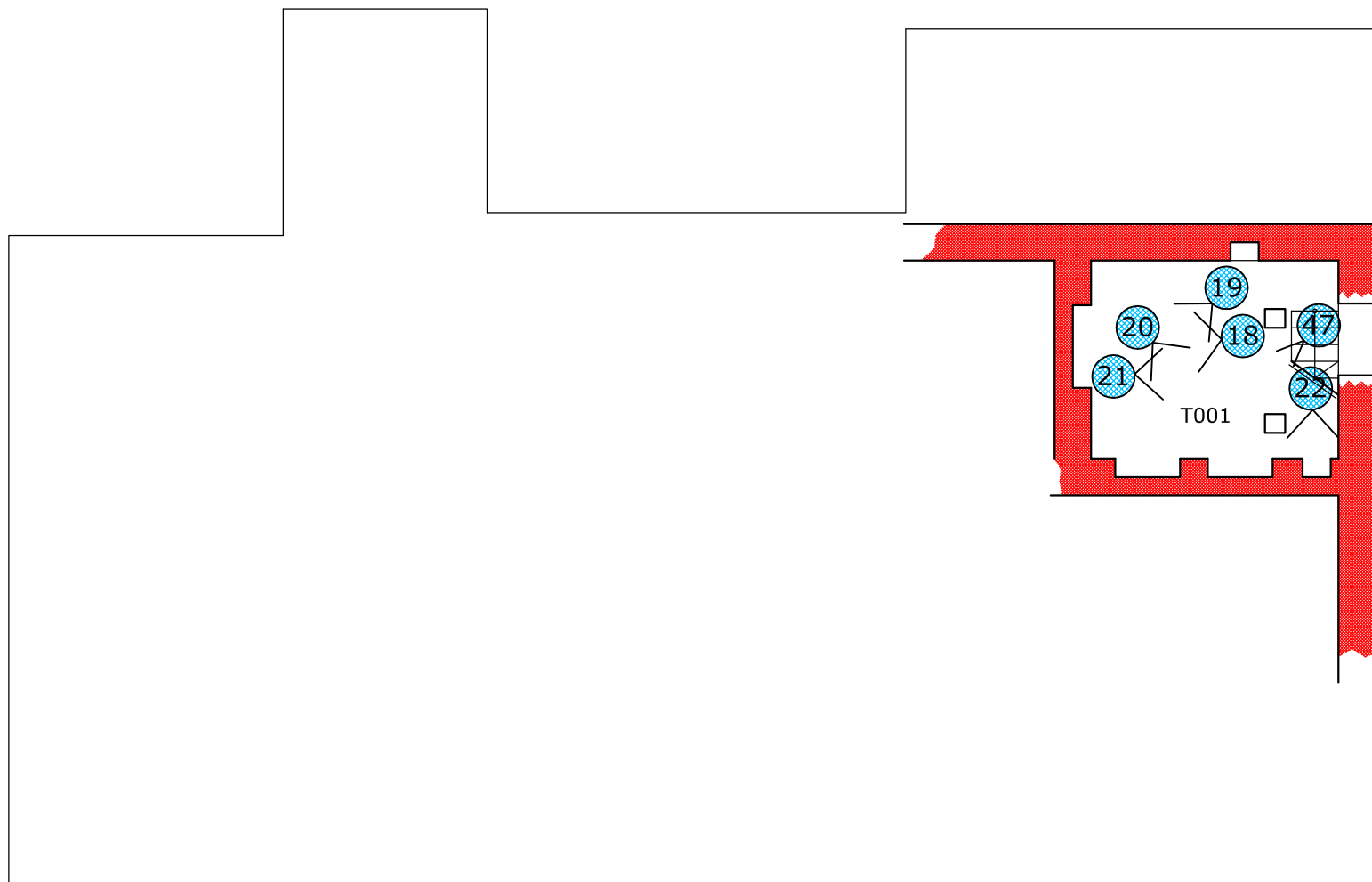
59.fotoattēls.

Gruntsgabals Dārza ielā 1A. Skats uz parku gar gruntsgabala Slokas ielā 49 sētu, kas norobežo skolas stadionu (kādreizējā parka daļa).

60.fotoattēls.

Skats no gruntsgabala Dārza iela 1A virzienā uz Dārza ielu. Pa kreisi redzams gruntsgabals Dārza ielā 3 ar 20.gs.2.puses ēkām. Vēsturiski gruntsgabals bijis apbūvēts tikai ielas frontē.

DATĒJUMI

	18.gs.beigas, 19.gs.sākums
	1875.gads
	19.gs.b., 20.gs.sāk.
	20.gadsimts
	20.gs.2.puse, 21.gadsimts
	nedatētas konstrukcijas

APZĪMĒJUMI

T102	telpas numurs, pirmais cipars ēkas stāvs
	fotofiksācijas vieta, virziens un fotoattēla numurs

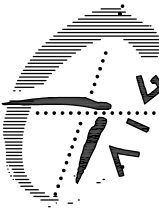
PIEZĪMES

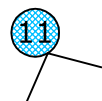
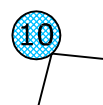
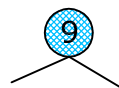
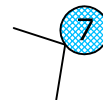
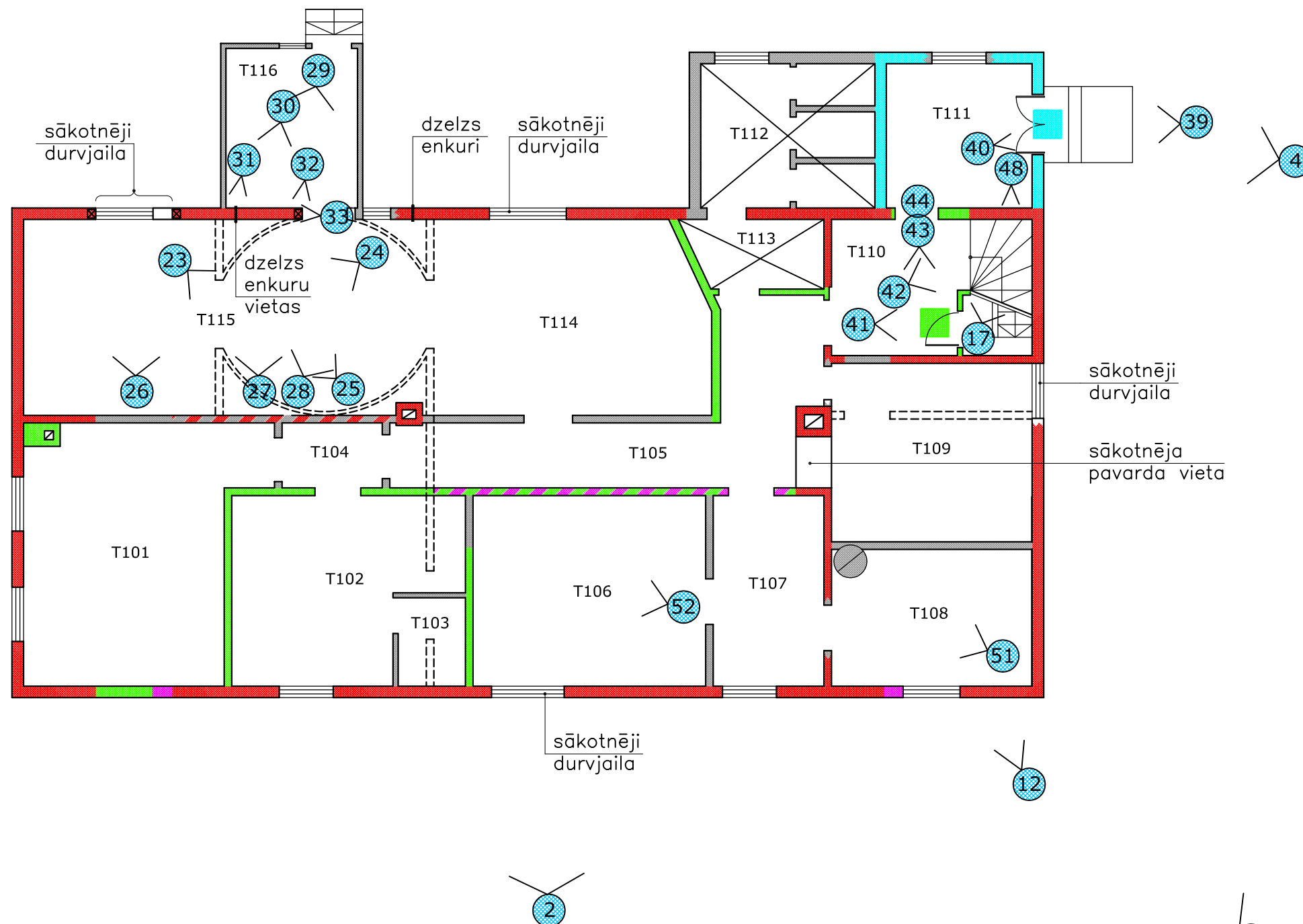
- Kartogrammām izmantoti daļēji koriģēti Inventarizācijas biroja 2002.gada sastādīti plāni.
- Atzīmētas tikai tās būvdetaļas, kas ir vecākas par 20.gs.vidu.
- Konstrukciju datējums hipotētisks.

DĀRZA IELA 1, RĪGA

(Pasūtītāja Nr.3–JD.2–2/296/2022)

GR.VADĪTĀJS	D.LĒVALDE		1.PAGRABSTĀVA	STADIJA	AMI
IZP. AUTORS	Z.BIKŠE	01.2023	APSEKOŠANAS REZULTĀTI	LAPA	1
IZSTRĀDĀJA	Z.BIKŠE	01.2023	UN FOTOFIKSĀCIJAS SHĒMA	MĒROGS	1:100

DATĒJUMI

	18.gs.beigas, 19.gs.sākums
	1875.gads
	19.gs.b., 20.gs.sāk.
	20.gadsimts
	20.gs.2.puse, 21.gadsimts
	nedatētas konstrukcijas

APZĪMĒJUMI

T102	telpas numurs, pirmais cipars ēkas stāvs
	fotofiksācijas vieta, virziens un fotoattēla numurs
	neapsekotas telpas
	dabā vai salīdzinot vēsturiskos plānus identificējamas zudušas sākotnējās konstrukcijas
	vēsturiskas durvis, to datējums

PIEZĪMES

- Kartogrammām izmantoti daļēji koriģēti Inventarizācijas biroja 2002.gada sastādīti plāni.
- Atzīmētas tikai tās būvdetaļas, kas ir vecākas par 20.gs.vidu.
- Konstrukciju datējums hipotētisks.

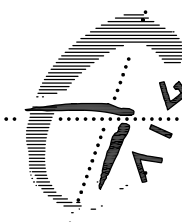
DĀRZA IELA 1, RĪGA

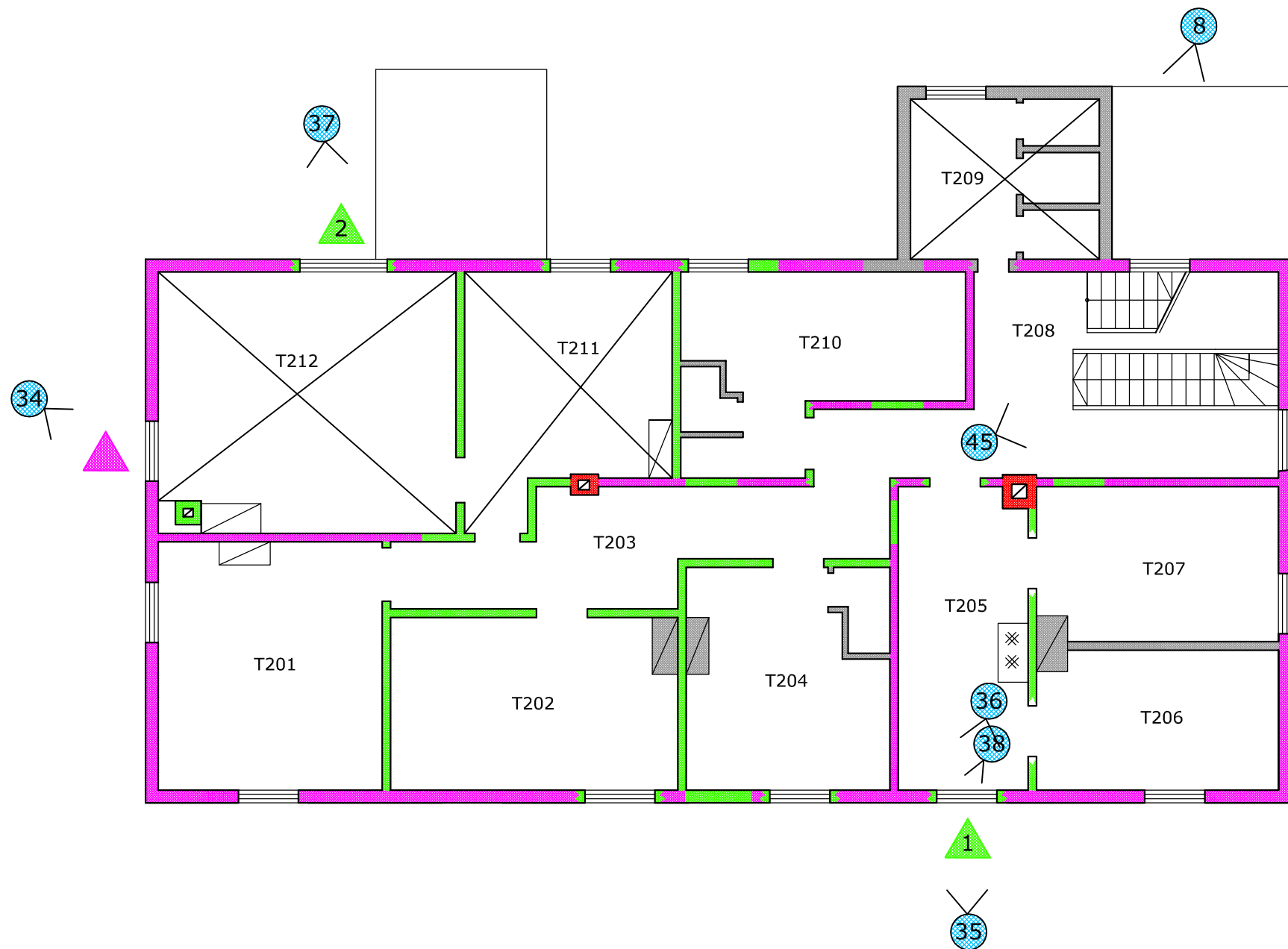
(Pasūtītāja Nr.3-JD.2-2/296/2022)

GR.VADĪTĀJS	D.LĒVALDE	
IZP. AUTORS	Z.BIKŠE	01.2023
IZSTRĀDĀJA	Z.BIKŠE	01.2023

1. STĀVA
APSEKOŠANAS REZULTĀTI
UN FOTOFIKSĀCIJAS SHĒMA

STADIJA	AMI
LAPA	2
MĒROGS	1:100

DATĒJUMI

	18.gs.beigas, 19.gs.sākums
	1875.gads
	19.gs.b., 20.gs.sāk.
	20.gadsimts
	20.gs.2.puse, 21.gadsimts
	nedatētas konstrukcijas

APZĪMĒJUMI

T102	telpas numurs, pirmais cipars ēkas stāvs
	fotofiksācijas vieta, virziens un fotoattēla numurs
	neapsekotas telpas
	vēsturisks logs, tā datējums un tips

PIEZĪMES

- Kartogrammām izmantoti daļēji koriģēti Inventarizācijas biroja 2002.gada sastādīti plāni.
- Atzīmētas tikai tās būvdetaļas, kas ir vecākas par 20.gs.vidu.
- Konstrukciju datējums hipotētisks.

DĀRZA IELA 1, RĪGA

(Pasūtītāja Nr.3-JD.2-2/296/2022)

GR.VADĪTĀJS	D.LĒVALDE	
IZP. AUTORS	Z.BIKŠE	01.2023
IZSTRĀDĀJA	Z.BIKŠE	01.2023

2. STĀVA
APSEKOŠANAS REZULTĀTI
UN FOTOFIKSĀCIJAS SHĒMA

STADIJA	AMI
LAPA	3
MĒROGS	1:100

